СИЙЛЕ ХИЙЛА КОТАЛО ЯЬККХАРИЙ!

Массо а мехкийн пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГlАЛГlАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьйлу 1923 шера дениз ● ОРШОТ, 9 май, 1977 шу. ● № 56 (5723). ● Мах 2 кап.

ИСТОРЕ УРОКАШ

ТlЕМА ВЕТЕРАНИЙ СОВЕТСКИ КОМИТЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА СОВЕТСКИ СОЮЗА ШОЗЗА ТУРПАЛА, ЭСКАРА ИНАРАЛА БАТОВ ПАВЕЛ ИВАНОВИЧА АПН КОРРЕСПОНДЕНТА С. ФЕДОСЕЕВНА ЕННА ИНТЕРВЬЮ.

ИНАРАЛЦА Батовца со вlашагlкхийтар Москве Гоголевски бульваре тlе латтача йоккха йоццача особнякерча цо болх беча кабинете, цига я тlема ветераний Советски комитет. Котало яьккха тхьаь шийтталгlа йола бlаьсти хуниа юбилейн я — цул дуъ деэтхьа шу. Цудухьа со lедан святечун а инарала а, бен тlем тlа дакъа лаьцачун. Советски Союза шозза Турпала биографецара цхьадолу хlамаш ца дийцича.

Фашистски Германе яь капитуляци союзни державай командоване вицлаша хьайицача шозлагlча дийнахь Советски Союза Маршал Рокоссовский волча хьошалгlа вера английски бlухой командующи фельдмаршал Монтгомери. Цунна инарал Батов вовзийтар Рокоссовскийна: «ухх инарала эскар да Одера тlа йолуш халарш вайна хьайбиллар».

Монтгомерепа хиннача цхьаъ военачальника зийна Батова орденашта юкъе Британски империре шозлагlча лагlан орден. Талмачега хьаттал цо фу бахьан долуш еннай из. «Сталинград бахьанце» — жоп деннад талмача. «О!» — цецваьлла английски инарал: «Цигара дlайолаелар «котлон юхьиг!».

Сталинградера яьлла Берлине шин шерал совгlа кхиъ бе бийзар Советски Эскара. Цуьне цхьанаа яр цу хана инарал Батов Павел командующи хиина 65-гlа арми. Къеча хаердхочуй вол 1918 шера ший лоlамагlа Цlеча Эскара юкъевахар, хlаьта цун мутlарадиха цох хилар эскара инарал. Сийлахь-боккхача Октябра карагlдаьккхарш лорадеш къовсам лоаттабаьб кlийгвардейцашца. Испане фашизмане дукъала тlом баьб, хlаьта чакхбаьллача тlема шерашка Сталинграда а Курски дуга а цlера юкъе гlоьла чакхбаьнна, дакъа лаьцад Днепр а Белоруссеи а мукъайоаккхача. Висло-Одерски Берлински операцешка. 65-ча арме бlухой Лакхехьарче Главнокомандующе приказашца тхьаь итташ совгlа белгалбаьхаб. цар сийна салют тийна Москвас.

Машара деношка дуккхача доккхийче гlулакхаш тlа хиинав инарал Батов: Германерча советски бlухой группа Главнокомандующе заместитель, тlема округа командующи, Генеральни штабе начальника заместитель а Варшавски Договора паччахьалкхений - доакъошхой вlашагlтехача герзашцарча нийна штаба начальник а. Общественни даьттель сакна а дика вовзаш ва инарал Батов: СССР Лакхехьарча Совета депутат (массехказза тулхьакха), вора! шу гергга да из тlема ветераний Советски комитета председатель вола, цо хьнаре пропаганда ю советски халкъан цун Гераашцарча Низийн революционни а тlема а традицешта.

Дукха ха я тlом чакхбаьлла, цун хала човнаш йийрза. Цхьабакъа хана могаргаш уж алан шераш дикле. Цох лаьцд да Батов Павел Ивановичца оаха цу къамаьл.

— Германски фашизм эшае вlашгlехьдаьлар, — йоач инарала, — дуккхача халкъаша кийаш барцагlдаьхарех. Из йоккхачей Советски Союзан

тало йоаккхача Советски Союзен цуй Герзашцарча Низиццен цхьана тlом дlаболабенначча юкхьанцарча деношка деиз деиал долаш летар Югославе хьакъ а цуй Къаман - кортамукъалея эскар а, Польски Чехословакиехи Къаман Эскарий бlухой, хlаьта тlом чакхбала гаргга гlертача хана — болгарски, румынски, венгерски доакъош. Лоарlхlаме хилар Сопротивление антифашистски болам. Котало йоаккхача дикка дакъа юкъедихьар США, Англис, Франце, Канада. антигитлеровски коалице юкъйолча пачхьалкхений - доакъошхой халкъаша. Юкъарча моастагlах майра лийтача вай хиннача союзникай эскарий гlулакхий боаrгlаш бола мах бу вай.

— Цуьнца цхьана, — дlахо дувц Батова, — дуьне шозлагlча тlема событей маьнса мах бе ловраш, кхетадеш махиллара, дуьнена довл де а дуьнен халкъаш лоалла оттале а безам хиннача германски фашизмане никъ бийкка керттера низ Советски Союз хиннигта бекъ ца дача боаргбах. lалаьмате йоккхача нацистски тlема машина бохккхагlболе цар юхетоха бийзар, хlаьта ца йохаеча керттера лоархlам болаш а хилар.

Малхбузен Европа мехкаш дlалийна агрессор юхетоьхьар Советски Эскаро. Юхетоадаьа а ца leш гитлеровски Германе ма меттаха хlама техар. Ухх шеэ цифрега хьожаргда вай: советско - германски фронте йоха а йир карa а йоаллайир фашистски коалице 607 дивизи, хlаьта англо - американски бlухоша Къилбаседа Африке, Итале, Малхбузен Европе йоха а йир кара а йоаллайир 176 моастагlчун дивизи.

Фашизм йохайро хlалкарьяьккхар дуьнен йиилазаци, Европан, Азен дуккхача мехкий халкъаш мукъадаьхар фашизман милитаризман lазапах, кортамукъен шоай лоlамеш долаш уж дlахо дегlаахара никъ хьабийллар. Из бахьанне социализмагахьа совле а йолаш овлан тlара хувцаделар дуьнен тlара низаш, парх аьнна ехар империализма колониальни система.

Советски лаьттан тlара немецко - фашистски бlу эккхабаьчу тlехьагlа Европа ютт мехка довзон тlа моастагlа йохаваь вакха везаш хилар вай эскар. Цох дувцача хана белгалдаккха деза цхьа хlама: советски бlухой дlахкхачалехьа дуккха ха хьалха деза цу мехкашка доал деш хиний фашистски арми. Гитлеровцашта бовхар цигара нах, топаш еттар боабора хlамашна бехке боцараш, цига баха нах а тlехьа йоагайора бlарчча юрташ. Фашисташа лоалла оттадаьча мехкий халкъаша чlоагlа безбаь тlамйбора шоашта паргlато яхьаш, унзарча lазапех мукъадоахаш боагlа Советски Эскара салтий.

Со командующи хиннача 65-ча арме дакъа лаьцар Польша мукъайоаккхача. Дагадоагlа сона, юрташка чакхъоввлар минтигаш, тха сапераште польски ахархоша нахкъостаж доро тlаьмн наькъашк тоаде, шоай подводаашца хьатlакхухьар тlема кхоачам, шоаш болча бугар

доарахой, царга хьежар. Из вахха фашизма lазапах шоаш мукъабахарал оалаш доле барьал хиина lацар. из советски бlухоша моттигерча нахаца гумевни гlулакхаш леладарах оала барьах а дар.

Фашистски гlаьрахой у сакьа говна болаш бар советски салтий, бакъда Германе довзон тlа шоаш баьча уж къахетаме хилар бахаш болча немцашца, городашта юрташте шоаш боалаш я ца дe гlертар. Масса бlаргадайнад сона цlера кlалара бераш, кхалнах, боккхий нах вай салташа кlалхарбоахаш, цар уж шоай кухнешка кхоабеш. Вай лоранчи медсестраши медицински гlулакх дора бахача нaха. Советски салташа моттигерча нахаца вlашгlехьдоеккхар машара вахар.

Белгалдаккха безам ба са, чакхбаьнача тlема шерашка дуьнен тlарча вела къахьга тайре советски салте Европе лаьттан тlа кортамукъале яхьар а гуманист а санна веналга. Дукхача мехкаштъе советски бlухой сийна оттадаьд башха-дика памятникаш. Советски полководцей салтий цlераш технай городий юртий урамашта. Цу тайпара хlама фуд хац хьалха хиннача тlемай историчуь.

— Юкъерча моастагlчоа — германски фашизмана духьала лоаттабаьча къовсамо вlашагlтехар дуккха халкъаш, тайп-тайпара общественни строй йола пачачхьалкхенаш. Хьога хьаьттача, малагlа урокаш яла мегаргьяр цох?

— Со чlоагlа тешаш ва керттера урок—адамаш хьаштий дукха дlебахача тlема шерашка санна дlахо а вlаший цхьана гlулакхаш леладелга хилларах.

Советски пачхьалкхен 60 шу гергга долча историе къаьгга хьагойт цуй арахьара политика тайп-тайпара общественни строй йола пачхьалкхенаш машаре цхьана яхара ленински принципех кортlоргна са йолга. Советий lаьдала хьалхарча деношка, машарах дола Декрет тlайбача деиз, Коммунистически партис Советски правительствос вlеняхаьтта духьала а тlемацтен агрессецои, из тlехьа а цхьана гlулакхаш леладарах машарен. Из никъ ба хlена чакхбоахар а.

— Тlема ветераний Советски комитета председатель хиларах тхьарра газет дешарашка фу але безам бар хьа?

— Кхетавеш ма-хиллара, къонача воахала тlехa lазап фуд ца хар лоара сона. Цхьабакъа из а деррига даь. Къоначарна, опыт йоацачарна, хаакете а, лаьттан тlа хlанз тlоме фашизмин ахаш йола хьаалхадаккха безам бар са. Дуккхача капиталистически мехкашка болаш ба фашизма идеологи хьаалуцараш, герз lоадераш, уьзара тlом хьовбе кийча бараш.

Сона хетаргахьа, тlом ца хидийтара эшар фуд аьлча, из да халкъаша шоай правительствашта цхьа барт болаш а чlоагlа а воздействе яр. фашизми агрессия гучаяккхар.

Хlаьта Советски Союза халкъел аьлча, цар боккъонца а йазза а хьаллоац шоай Коммунистически партеи шоай правительствам чакхйоаха арахьара [illegible].

(АПН).

Ленинградски область. Ленинграда къулбахье улла Луга яхе город цуьна историна боккхача доархlаме хиннай. 1917 шера август бетта генерала Крымовна дошлой корпус Петрограда тlагlертача хана из цхьатехар Луга районе. 1941 шера цхьан беттал аз беттан хьер баьчул тlехьагlа Лужски доазон тlа юхасовдийр чугlертача хиина гитлеровцашка. Луга райоее из оборона советски тlемахой, шоай лоlамах ополчение бахарий къонахчий а майрал а гойта хьоахам хилар.

Тlема дlахорча шерашка лужски лаьттан тlа чlоагlа баьржар партизанни болам. Лужанашта чlоагlа сийдеш лораду тlемахошта, ополченцашта, партизанашта дегlа памятникаш — советски вакха турпала, къовкхыча массеха а латтаргlйоа мемориал.

СУРТА ТlА: Ленинградски, Псковски, Новгородски областашкарча халкъа чlир лайхачарна дегlа памятник.

СУРТА ТlА: Луга моастагlех лораеш лаьхьалла оттабале вола подполковник И. П. Валиев тlемахошта-артиллеристашта юкъе.

О. Порохованнкова суртан. ТАСС фотохроника.

ОСМИЕВ Хьамзат

КОТАЛОН ДИ

[illegible]

Дийна ю да шабарe ма,
[illegible]

Котален Дий Гой цу Дена
[illegible]

[illegible]

[illegible]

Колхозийн совхозийн фермашка

Хьайбай продукци йоаккхилгеа хийчаелгеи алсамдаккхар дукха ухх юбилейни шера шоаш тlайна дехкараш кхоачашдара ерриrа уйла тlаяхийта, низ, хьинар кхо ца деш къахьегаш ба хlанэ республика хьайбаш леладераш.

Фермай коллективаша хитташ вай дlабахача биъ бетта бахча болха. Цар хьахьокх соахка биъ бетта хинначул ухх шера цу юкъа пачхьалкхенга 26 процент дукхагlа шура ехкалга республико, хlаьта фуаш — 35 процент.

Хьайбай продукци алсамъяккхар дукха ярждa хиннача социалистически яхье хьалхарча кварталe котало яьккхача Грозненски района хьайбаш леладерашa соахка биъ бетта ехка хинначул 36 процент дукхагlа шура ехкар пачхьалкхенга ухх шера цу юкъа, хlаьта Малгобекски районо — 37, Ачхой-Мартановски — 31, Наурски Шелковскойн — 27, Шалински — 29 процент дукхагlа.

Дуьнен халкъашта юкъерча къахьегамхой барт-цхьоагlон Денна — 1 Майна дикача хьокхамашца нийсвелхьа дукха колхозаши совхозаши я республике. Масала, «Лермонтовский» совхоз. Цу боахаре хьайбаш леладераша ухх шера биъ бетта 49 процент дукхагlа шура ехкай пачхьалкхенга соахка биъ бетта ехка хинначул, хlаьта «Горячеисточненский» совхозо — 41 процент.

Къаьстта бокха толам бьыккхар «Притеречный» совхоза хьайбаш леладераша. Пачхьалкхенга шура йохкара ах шера план 111 процент кхоачашъе карагlдаьлар царна дlабахача биъ бетта. Из я соахка цу юкъа ехка хинначул 89 процент дукхагlа.

Лоархlаме толамаш даьхад республика хоа тlара оалхазарий леладераша. Пачхьалкхенга фуаш дохкара ах шера план ханал хьалха кхоачашъе торо хулийтаргйола дикка хьадаш вlаштlехьдаьхад цар. Хlаьта Сунженски района коа тlара оалхазараш леладераш хlанзле 141 процент кхоачашъъ баьннаб пачхьалкхенга фуаш дохкара ах шера план.

Цунна хьаьна цхьайолча фермашка хlанз а кхоачамболлаш дика пайда эцац хьайбай продукци алсамъяккха йиш хулийтача торонех. Цхьатарра хьалаш доллаше а тlехьадуса боахамаш да. Ниттa, масала, соахка биъ бетта ехка хинначул 24 процент кlезигагlа шура ехкий пачхьалкхенга дlабаккхана биъ бетта «Калаусский» совхозо, хlаьта Мичурина цlерагlча совхозо — 8 процент.

Хьайбай, коа тlарча оалхазарий продукци алсамъяккха, цунга дlадодар лохде йиш йола дукха тороиаш йолаш ба республика фермай болхлой аьнки я. Царех бизза пайда эца хьажа беза хьайбаш леладераш.

1977 ШЕРА 1 МАЙ ТlАКХОАЧАШ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ШУРА ЙОХКАРА АХ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА СВОДКА

(план проценташца)

районаш	
1. Шелковской	72
2. Наурски	71
3. Ачхой-Мартановски	67
4. Назрановски	67
5. Шалински	67
6. Гудермесски	66
7. Сунжески	64
8. Урус-Мартановски	64
9. Грозненски	63
10. Малгобекски	61
11. Надтеречни	57
12. Ножай-Юртовски	55
13. Веденски	49
14. Советски	38
республико	66

Планал совгlа

Ухх юбилейни шера дика хьоккхамеш гойтал хьабоагlа Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза хьайбаш леладераш. Хlара дейта, соахкарчул 3—4 тонн дукхагlа а йолаш шура дlалу цар. Деьхенна. Биъ бетта план 488 тонн йолаш, пачхьалкхенна 590 тонн шура дlаеннай. Хlаьта дуьх план 62 тонн йолаш 70,5 тонн хlаччуделар.

Къаьстта овсаре бола бу № 1 йолча шурий-товарни фермана къахьегамхоша. Цар хlара кхоабача lаттагlара, план 560 килограмм йолаш, 670 килограмм шура ийккхай дlабахача биъ бетта. Уж доккхий толамаш доахача лоархlаме дакъа лоац социалистически яхье хьалхьаттача доярхаша Хачукаева Зулпаси, Митрищева Малажаси, Митрищева Нурбакаси, скотника Янархаевен.

Нийса хургда хьнйкарагlа йизза йоль lаьсий леладер Арсеева Арубика белгалъяьккхача а. Цо lуьвал деча хlара lасилга дийнахьен буса тlаккхета доаал 500—600 грамм да, план 350 грамм йолаш.

М. ЦУРОВ.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1977 шу, 9 май № 130 г. Москва

Новкъостий салтийн матросаш, сержанташи старшинаши!

Новкъостий эпсареш, инарлаш, адмиралаш!

Герзашцарче Низий ветеранаш, Сийлахь-боккхача Дай-мехке тlом тlа дакъа лаьцараш!

Тахан вай Даьхено, социализма мехкаша, дерригача дуьнен прогрессивни наха дезду фашистски Германел котдаьнна 32 шу дизар.

Сийлахь-боккха Дай-мехке тlом баш советски халкъон цун Герзашцарча Низашан Коммунистически парте кулгал а деш тойтар адамлена ца яьза йола майрал. Йlаьхача хенан бирсон даьча тlемашка цар лорайир шоай социалистически Даьхен кортамукъале шай лоlамагlа хилари, европейски дуьнен цивилизаци вlалзара жаккере гlулакха юкъе хоадам беш доле декъа дихьар. Германски фашизми японски милитаризми йохаро гlо дир дуьнен социалистически система кхиялара, болхлой кьаман-кортамукъа ленн болам айбалара, исторически прогрессан кхоаара алешни бир.

Советски халкъо хьалхха нохало деррига а дуьнена Октябра хьалхьахача обществен пачхьалкхален строе, социалистически экономика lалашъяне йоккха совнанаш, из хилар марксизма-ленинизма идеологи, советски обществе морально-политически цхьоагlон СССР халкъий доттагlалли котдалар. Цу тlом тlа сийлахь-йоакка бевча, нах вlашагlтохар, полководец хилар, новкъоста Л. И. Брежнева ма-аллара, вай сийдола Коммунистически парти.

Фашистски Германел котдаьнна тхьаьи шийтталлагlа шу деаду белгалдерча хена. Вай махка къахьегамхоша, Эскарен Флотен бlухоша чlоагlа патриотически уйла айенна ватаре кхоачашъю КПСС XXV съезда исторически решенеш, иттлагlча пятилетка планаш, Сийлахь-йоаккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизаре вердача толамашца нахье баха кийчлуш ба.

Коммунистически партео Советски правительство ламе доллача советски халкъо латтора Даьхенна обарона чlоагlъеш. Вай советски эскарий а чl... Эскарен Флотен ...

[illegible]

Советски бlухоша чlоагlа лораду шоай халкъа революционни тlемахой традицешта тешаме хилар, тlагlертта эргаеахаш тоахо полевой, фацара, фордецара шоай говзал, лаккху тlема кийча хулга, чlоагlъю дисциплинаи организованности. Коммунистически партеиа, цуй ленински Центральни Комитета, Леонид Ильич Брежнев керте хиттача ЦК Политбюрона гонахьа айхха кхотабенна болаш, социалистически содружества мехкий эскарий бlухошца цхьана цар дlаха гойтаб нордуу социализма карагlдаьннараш, массо а юкъара машар халкъий исаралеш.

Сийлахь-йоккхача Котален даьхьала а буац, моаралаш а ... лоат аз Эскарен Флотен лични составега СССР Герзашцарча Низий ветеранашка, тlем тlа дакъа лоацаш мел хиннарашна!

Сийлахь-боккхача Дай-мехке тlем тlа советски халкъ котдаьнна тхьаь шийтта шу дизар дездеш приказ лу аз:

Тахан, 9 мае, моттигерча хена 21 сахьат даьча вай Даьхен столице — турпал-городе Москве, союзни республикай столицашка, турпала-городашка Ленинграде, Волгограде, Севастополе, Одессе, Новороссийске, Керче, Туле, турпала-крепосте Бресте, хlаьта иштта городашка Мурманске, Свердловске, Новосибирске, Хабаровске, Владивостоке тхьаьь иттазза йоккхий топаш кхоссарца салют яла.

Вай Даьхен кортамукъале шай лоlамагlа хилари баьхан байнача турпалий сийле даим хийла!

Дакалда турпала советски халкъ цун деналдола Герзашцара Низаш!

Хьалха вай ерригга котолонаш дагаш урунтагдеш вlашгlехьдоахаш йола Советски Союза Коммунистически партi!

СССР оборона министр Советски Союза Маршал Д. УСТИНОВ.

ПХЕЗЛАГlА — ХЬАЛХАРА МОТТИГ

Дика хайода «Горскнефть» НГДУ № 2 йолча районни технологически служба коллектива Октябра сийна тlайна социалистически дехкараш кхоачашдеча.

Ухх шера биъ бетта план хачал 13 ди хьалха кхоачаш я иъ планал совгlа 15635 эзар тонн мехкдатта даьккхад цар. Скважинашка хий чуахийтара план 101,5 процент кхоачашъяьй.

Производства хьалха латтараша хьийгача къахь дика беркат даьннад: хlанз пхезлагlа хьалхара моттиги хьалхара доачаш премеш йоахих цар.

Социалистически дехкараш хачал хьалха кхоачашдаро торо хийлтай дерригa техникоэкономически хьокхамаш лакхде. Цунна тешал ду ухх масало: пятилетка хьалхарча шера ухх план совгlа 56563 тонн мехкдатте даьккхад служба мехкдаттаалхачашка.

Л. ИВАКИНА, «Горскнефть» НГДУ № 2 йолча РИТС-а хьалхара отдела хьалхарчи.

БІАЬШЕРЕНАШКА ДАХАРГДА СОВЕТСКИ ХАЛКЪА ДЕНАЛ

1941—1945 ШЕРАШКА ХИННАЧА СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ДАЙ-МЕХКА ТІЕМ ТІА СОВЕТСКИ ХАЛКЪО КОТАЛО ЯККХАРО КЪАЬГГА БАКЪДИР МАШАРА, ДЕМОКРАТЕ, СОЦИАЛЬНИ ПРОГРЕССА ТЕШАМЕ ЧІОАГІАЛЕ АЛХХА СОЦИАЛИЗМ ХИЛАР.

Л. И. БРЕЖНЕВ.

МУГІАРЕРА БІУХО — ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМХО

САТИИНА я 1943 шера Іая бийса. Малхбоале пиэткъа мара сийрдаьннаяц. Къилбаседа - малхбоалера ціаьхха хьайнача мохо гаьнаш тІара лаьтта лай мажаргаш легаю. Гаьна тІа Іаьхача къайго дозоре латтача салтий дегаш тохадолийт. — ТІом сецаб вайна?» — уйлаш хьувз цар кер чу. ТІаккха ши-шегІа хьадагаух зІамига волаш кувгаш берзан лийна ха...

Салташта дика хов шоашта тІехьашка хьума юхе хьулабейна приказага хьежаш советски эскара бІухой багІалга.

Са хилара белгало йоал — малхбоале ціийлу. ТІаккха лоашача юкъагІа деррига хувцалу гонахье. ХьалхагІа малхбоалера йоккха топ йоал, тІаккха дІаволалу доккха туржа! Тайп - тайпарча калибрах зазараш йолча йоккхийча топаша тІема - жожагІата сурт оттаду. Лелхача йоккхийча топий ахорчаша Одера малхбоален берд тохаболийт. Хьуна тІехьашка баьгІа советски бІухой «Ура!» яхаш хьекхаш ціоґІа а долаш Одера ша тІа а баьде наступлене болх.

Шийна сел чІоагІа низ мабергбий аьнна па хийтта фашистски эскар цкъарчоа дехе хьовз. Из кхоачам болаш хул советски бІухошта хила дехьа а баьнна цига дІачІоагІбала. Цкъарчоа веха хьайза моастагІ метта а века ше даь гІалат товде хьож. Ший мел бола тІема кхоачам оарцагІбоакх по дІаьхача позицешкара вай бІухой леххабера. Сигала вйеннача цун самолеташа бомбаш чуетт хи тІа. Цхьацца йолча моттигашка ша делхаш хий хьатІадоал.

ТІаккха тІема юкъейоагІа вай Верховни Главнокомандующе резерв хиина инарал-майор Санько керте латта артиллерийски бригада. Вай эскар дехьадаккхара гІулакха командоване лерттІа доал дарах торо хул Одера дехьара берд фашисташкара хьабаккха. ЦІаккха цахадаш болх бу буззамо. Бригада командующе ца зувш дисаш из. Цхьабакъда тІеххьарча миноташка дІаьхха хад батарейшцара буззам, Фу хиннад?

Буззама взвода командира лейтенанта Богослйаске буззамхой Соколова Горячева бодийт лиин тоас аьнна.

Пхиъ, итт, пхийтта минут йоал... Е буззамхой а юхабагІац е буззам а бац. ЦІаьхха а нах бодийт отделене командира сержанта Боголюбова дийи товяра. Тоъал ха йоал — хьалха санна уж а юхабагІац е буззам а бац. ДІахо дергдолчун уйла е командир кхеле йист хул лохача дегІара, можмехх дилаза вола салте.

— Новскъост лейтенант, со вахийта лийи тоас.

Цецаьнна цунна бІара а хьежа дагахьа уйла ю лейтенанта: — ХІанз хьона фу дулургда, вон мо болча къонахий а хІама ца хилча?

Цхьабакъда шийгара чІоагІа дехар деш бола къоначо бІухочун ше бІарг лийча, лоакха — «Водзе хІаьта!» — оал хо. Из кар приказ а пурам а.

Сихе цхьан бе автомата шоллагІча — телефоаян кабель чуйоалла вордаьга ийша бригада командира командни пунктера теккаш дІаволла из.

Массехк минут йоал беррига цуга хьежаш латташ. Юххера телефонии аппаратий зуйерашь хьахоз командни пункте. Инарал - майора Санькос, тІема гІулакхаш мишта леллийна хайнача тІехьагІа, батарейшта приказ лу. Буззам меттаоттабаь баьнна6. Мишта царагІдаьннад на меттаоттабе салтечоа Богданов Павла?

Командни пункта массехк итт метр гаьна ваьнча жожагІате тарьеннай цунна дуверах. Шок етташ тІагІолла ціаухар, гоналаш делхаш Іоххийча топий осколкаш ахорч, самолеташа чуетта бомбаш...

— ХІанз - м дІадаьлар садар, аьнна хийтар сона,—дувц Павел Семеновича цу тІемах шейка дагадоагІараш, — де хІама дий? Буззам меттаоттабергба аьнна доша ма-деппадий аз! — Уж уйлаш керта чу хьувлаш теккаш дІахо воал со.

Корта хьалайбе йиш яц. Шийла хьалха буззам оттабе аьнна баха хиннача новкъосташта тІакхоач Павел. Байна бада уж. Шорттига царна тІехьашка а лечкъаш дІахо вода из теххаш. Керта чура дІаелац уйлаш: — Буззам хьада моттиг сихагІа карайоагІаялар!

Бе баьлла аьшкаьрг ціаьхха бера дІабода цун. Фуд из? Цу сихьте дагадох хиннар — ер хила еза телефонии буззам хьада моттиг. Бера дІайиккха аьшкаьрг хье а леха цунах, хьаьда шолдагІбар лаха отт бІухо. Массехк йіаьха минут дІайоал. Йоакха топ кхийтта кхо-йиъ метр лаьтта а тІехьа дІайихьа хиттай аьшкаьрга чІегнар.

Ма-хулла сихагІа нийкхачара из хотта волалу буззамхо. ЛадуагІац гІорадаьча кулгаша, чІоагІа лаз уж. «СихагІа, сихагІа!» — яха дешаш хьувз керта чу. Кулгашта новкъостале йоагІа перглш. Багара ціий Іоаха йолалу. Цхьабакъда тІехьашка валац бІухо. берригз низ тІабохийт цо лазара духьала.

Иштта массехк минута тІагІертта къахьегарах буззам меттаоттабе кайоал цуи.

Команди пункте дІахьаьдача воаэргвоаццача аьннавар Павел—берригэ хотташа ціеши хьалваьккха, секаш дехка юхьи кулгаш шеладах берригэ гергвенни хилпав из.

Буззам меттаоттабарах Богданова наькхи тІа хьалхара тІема соагІат — «За отвагу» яха медаль йолл.

Богданов Павла тІема нетоецара кхы дуккха а хІамаш дувца йиш я. ТІом чакхбаллалца лийтав из фашистех. Корсунь - Шевченковски операце, Висла яхача хиа йисте, Чехословаке тІемаш даьд во.

Вислана йисте хиннача тІем тІа денали майрали гойтарах «Цена Седкъа» орден лу Богданов Павла.

1950 шу чакхдоалаш зІамагІа волча сержанта чен долаш демобилизаци яьчул тІехьагІа Грозне ціавоагІа Богданов. 1942 шера 17 шу даьнна чІенсег волаш бе делла тІемэ гера тІехашка Іомаявча Павла хІанз керда деккхар хьалкешка отт — машера професси Іомалте.

Иштта воагІа из «Красный молот» заводе. Юххьанна котельшика ученик хул цох. ТІема ветерана новкъостала оарцагІбова предприяте дикагІа бола болхлой: воккхагІа вола мастер Зотченок, мастер Малов, бригадир Михонов, кхыбараш. Цар хьехам беш котельшика професси бокъонца карабеэзаю Богданова.

Ткъаьа ялх шу даьнна Павла мехкаьстта аппаратурни цехе болх бу. ХІанз из ше ва къона специалисташ хийчбеш. Предприяте цикагІа вола хьехамча. ХІанз дукха ба заводе цо кхебаь специалисташ. Цунгара хьехам эц мугІарерча болхлоша меттел инженерно - технически болхлоша: цеха начальника заместитела И. М. Исрапилова, технологена волча заместитела С.-М. Умалатова, кхыбараша.

ТІема соагІаташта ІотІакхийттал дуккха а къахьегама сийлен соагІаташ а. Иштте вахаш, къахьегаш из тха тІемен къахьегамен ветеран. Оаха массане а тахан дег тІара лоаца боаккха цунна: «УнахцІена волаш, маьрша вахалва хьо, тха новкъост!».

Ю. ЛАНКИН,
«Красный молот» завода механдаьттаааппаратурни цеха мастер.

МАЙРА ЛИЙТАР

СОВЕТСКИ Союза Турпалхочо, партизански отряда командир хиннача Дмитрий Николаевич Медведева ше яздаьча «Сильные духом» яхача книжка цхьан моттиге дувц: «Керда шу тІакхачале Константин Ефимович Довгера тхова хьехам белар Фидаров яхача цхьан сагаца буззам оттабича бакъахьа бар аьнна.

— Из саг наькъаваргва шоана, — аьлар Константин Ефимовича. — Инженер ва из. ТІом болабаллале из болх беш хиннав Сарны яхача станце начальник волаш. Сарие а Ковеле а дукха нах бе цунна бовзаш.

— Теша мегаргвий цох?

— Парте член ва.

— ХІанз фу деш ва яр?

— Дуккхача хана немцашта юкъе хьийзав, хьулалуш хиннав, хІанз Сарие гаьна йоаллача хьаьр тІа диспетчер ва.

Костя-вотя тха балха эша нах белгалбаха хоаш вар. Тхоаь гучадаьннекар, нагахьа сида цо мотавойя, саг гешаме хулилга.

Кочетков аьлар Фидаровца вІашагІкхета.

ДегІа лоха, шера белажаш йолаш, Кавказера кхыбола нах санна кадай вола Фидаров сила юха йисткилар Кочеткова аьлча хаттара духьала:

— Из сенна хьеъ? — Ха а ца йоаеш дІадоладе вай гІулакх. Хьаалал аа де дезар.

— Хьона фу дича бакъахьа хетар? — хаьттар Кочеткова.

— Сона хетаргаь, — жихар Фидаровга кулгаш дІа-юха а лестаеш, — тІаьш лелхийта даза. — Дукха ха я сона из дагадоаьлла, бакъда сога яц мивараш. Уж хьайтий — гІулакх хургда. СихагІа яйте уж. Аз-м иштта а дукха ха йоаьнй зехьа.

— ТІаьш лелхийта-м кхуревда, — аьлар Кочеткова Фидаровга. — Эттара хьалха яа дезар да вна бола подпольни организаци вІашагІйоллар.

Цу тайппара къамаьл хилар разведка командира заместитель волча Виктор Васильевич Кочетковиен Фидаров Къаьмбулата Мурадаи юкъе Сарне уж вІашагІкхийтача.

Цул тІехьагІа цхьа бутти ах бутти баьлча разведчикашта Довгер Валийга гІолла Фидарова партизанашка дІахьажийтар шийн организаци члений списка. ДІахо Кочеткова дахарйя цу подпольни группо дика телкар машиниекъ Коростень — Сарны — Ровно яхача машинаькъа участка тІа лелача поездех дукха къайленаш йовза а йовзаш уж партизанашка кхоачийтар Фидарова. ЧІоагІа лоархІаяле яр уж сведенеш. Цу тІа дуйнар поезда масс бІухо воалаву, гера, кхыбола кхоачам мел ба. Цунна ейза моастагІчун къайленаш партизанашка гІолла Москве кхоачар.

ТІехьагІа Фидарова группа, разведка ць ца Іеш, дакъе дакъалаш хилар диверсешка а. ДукхагІа хулаш яр ваьхьенна лелхийта моастагІий эшалонаш. Доккха новкъостал дора Фидарова кулгаллеча подпольщикаша фронта.

Грозне хІанз а вахаш ва Фидаров Мурада вошн Дудар. Цо дийцар сона шиј веший вахарах, балтах лаьла.

ФидаровгІар дезале 6 бер хиннад. Грозне баьхаб уж. Машинаькъахой училище чакхьаьккхачул тІехьагІа из болх беш хиннав стрелочникалла, цул тІехьагІа курсашка дийша ваьлча Ермоловски станце дежурнелла. Дукха ха ялале станце начальник хинна Къаьмбулата Мурад 1941 шера бІаьстий хьожавир Украинерча Сарны яхача станце начальника балха тІа.

Цул тІехьагІа цунах жиннар хацар дезала. ТІом чакхбаьлча дезалга хоам бера Мурад халкъа чІир лехар хиларах тарро гитлеровцашa верах.

Фашисташа Сарны яла станци дІалаьцача Мурад моастагІчун тыле висар. Цигга вІаштІехьдаьлар цун Медведева отрядаца буззам оттабе. Тешаме бола нах шийн группо чуулла волавелар. Иштта подпольщикий мугІаре эттар машинаькъахой Александра Андреевна Новицкая, Илья Иванович Наумов, Дмитрий Алексеевич Морозович, кхыбараш. Шийн тІема гІулакхаш дІаолладир группо.

Цхьан дийнахьа станцева хий чу волакхача эккхийтарах массехк дийнахьа дІа-юха ца йоллаш сайнар моастагІий поездаш. Иштта миказ ехкаш леллийтар станце кхыйола объекташ а.

Цкъа подпольщикашта хейра салаІа боагІа фашистски летчикаш тІаболу эшалон Сарне йоагІалга. Из йоагІа ха а хайна, Клесово яхача станце кхачале яккха ургІа кхийтар из эшалон.

Цул тІехьагІа кхиа лехарах велар сарнски машинаькъахой «шеф», фашистий лей Бенека. Из даьр а подпольщикаш бар.

Цу хана Фидаров Мурада 30 шу мара даьар. Бакъда, цун Іоажал сихьелар. Котлов Дитіанххачайлла ваххаьзар из. Гестаповцашта гуча а ваьнна лаьца Мурад Ровенски набахта вигар. Подпольщикий ціерашъ а, партизанаш бола моттиг а хьоале дийша вутаргва хьо, йоахар цунга фашисташа. ХІаьта Фидаров следователa дешa жоп дар:

— Тха лоамарой Іадаьла да бІенал санна мохх бейка ьых вуаш. Тешаме хилар цІийх ленная тхона. Со тешаме лоамаро, сай кура къаман воІ, Даьхен воІ ва.

Ялх йоахаре меттала Іоажал тІайнар Фидарова. ТІом чакхбаьнначул тІехьагІа гучадаьлар Ровно яхача городерча набахта Фидаров Мурад а волаш фашисташа ваь бІаь политически тутхнах вер. Грозне Фидаров Къаьмбулата Мурада сийна цхьан улицах цун ціи тіиллай, хІаьта Сарне цун ціи лелаеш я машинаькъахой бераш деша дагІа школа. Иштта дагахкоаб вай мехка дийна ираз бахьан лийтачараш, тІем тІа байнараш.

С. ВОРОНИН.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна Грозненски гарнизона бІухошта юкъе шерра кьрхача социалистически яхье тІемен политически хийчо яра даьхе дика тоалаш доаляш хьайоагІа зІамагІвалча сержанта Зобнин Владимира кулгалду отделене. Цу отделенерча салташа деккхара хІара минутах пайда ца тІема техника Іоморо а карадерзара а.

СУРТА ТІА: аргІаннарча заьттега хийча бы зІамагІволча сержанта В. Зобнина отделенера бІухой.

Воккхагіволча сержанта Д. КУЛЕШОВА сурт.

Дай-мехка сийлахьча къонгий йоакхо ер

— ЛадуагІал Іа, мел дика аьннад, тІехдика леха дешаш да-кх, ладуагІа Іа...

Нах, Іохха кийнаш
Шоаьткъе цхьоалагІча
кескаш санна
Уккхаь кенназа лаьттах
Эрсий летчик Юдин вояз
венна.

— Из хадаьр малав хой хьоеа?

Цу тайпара къамаьл хезар сона Назрановера тІема сийлен музей йолча дІагІа чуьлча. Из къамаьл даьр вар цу музей директор Мальсагов Хьажмохий Тухан, шийна хьаннаьл доагІача шийн хиннара кургвоалча эрсочуна цо дешар шийна чІоггІа дег чу дийша Гагиев Гирихана цхьаьна стихотворение тІера мугІараш. Иштта ва из, къаман пайдане долча хІамаи лоархІам бе, гулде, тахка хоаш вола Мальсагов Тухан. Аз кІеэнга йишаац цох язъь материалаш, цунга хаха ахийта кьахьаташ.

Бакъдар ала деза, се цунах язде йолаялале аз дукха уйла яьй цу гІулакха, кийсагІа аьлча — язлургаш - те сона аьлна хеталора.

Со каст - каста хул Тухан волча. Цхьаьвола саг хинна воккха вале а хаьаца товш, зІамигачуьна а воккхачунна а цхьатарра къамаьл де вІаштІехьдоалаш хул. Цу нахах ва Тухан.

Цхьан дийнахьа дар из. Тухан шийн уккхаза, аьнна чуьлар хв яхано йола цхьа кхалсаг, цхьацца дийша дувцаш тхо дагІаш. (Тухан дІаоравьнна вар) цу кхалсаго сона дийцар ше малий.

— Ер са вешнй сурт да, — аьнна белгалдаьккхар цо дІачуваьннача ыттехьа доахкаче суртаашта юкъера цаІ. Из вар бера юхь а болаш хоза сибат долаш вола зІамига саг.

— КІезига къахьийгадац Тухана цунах бакъдар за гІерташ, — дувц дІахо йишас. — Тухан Іа яха саг вац.

...Арсанова Мухьмад яхайтта шу даьлча шийн лоІамагІа вахавар фашистски гІаьрахошна тІом бе. цІаккха а деллах цо вохаш чаккхвадьаннав из. Бакъде. юххера а човаьнна хьа вола из цхьан эрсий кхалсаго шийн цІагІа дІалочІкъахь хиннача гучайоала моастагІашта. Цигга турпалхочун санна велар кул цун.

КІезига къахьегац Мальсагов Тухана иштта сийлеца байнача, бакъда, наха бовзаш боацача тІема доакъашхоех бакъдараш хьагучьдахьере, цар сий лакха доаттадара. Вай мехкахо хоатташ цахьийтача кьайхата жоп деча, Тухан вІалле оза а ца луш, бео санна гІаддоада:

— Иштта хиннаб-кх уж, вай таханара ирзе вахар бахьан шоай са дІаденна уж дІабоьзийтар — вай деккхар да, аьле каст-каста белгалдоакх цо.

Соахка гурахьа чІоагІа дика хьийкъадар ялаташ, хІаьта «Назрановский» совхоза гІо— новкъостал эшаш а хилар тІехдика хьийкъа хьажкІаш чуэцара. Оаха чІоагІа доккхал доэа, оахош пига болх беча юкъа тхоаьтца Мальсагов Тухан хиларах. Тхола хоьра цун дувца дукха долга.

— Дукха хе я из хиина, — яхаш дувцар тхоья Тухана, — шоана из тамашийна ца хета я шет, хІама аьлча, хІанз шортта ма-дий вайна мел эша тайп-тайпара хІама. Со кхуьеш воагІаш, иштте дацар, хІана санна хІама хьаьзил тикаш а яцар, хІаьта араш а бІаьхийчар цера яр. ХІаьта моллагІа хІама эша езаш хилча е кхат, е доахан доахка дезар, хІанз санна хьабе болх бацар.

Сона, тахан санна дагадоагІа вйса тхоай даьга хьамча конайкаш эша сона, ялош декар дкь, бакъда уж эца яйш хилиазар, хІаьн аьлча оал воаккагІа воце вар дукха урдуз а доаша сег йоалие енна.

Цхьана дийна цунна дечча къахьо гоналлъьарчарха луча пайдаш — цо йоалийт хьалхара аьма, Октябрo вайна деннa ираз. Тухана ше кхо цa веш къахьег Даьхе бахьан долаш вахаз дІаденначар цІераш йовзийтара, цар сийле кхуьш боагІачарна йиш ца кхийтара. Бакъда, шийх, шийн тІема наькъах дувца аьлча сона магазар цунгара цхьа дош даьккха.

— Сол зовзагІа салте хинна вац, бакъда Даьхенна эхь тІа-м денадац, цІаккха а веддаьлац, моастагІчунна тора отта дага а хиннадац.

«Сол зовзагІа салте». Из оашта дац. Цун хІакхарча гІулакхашка хьежача ховргда из фу саг хиннав. Эрсий да-ахьа дика кхиа: «Хьаала хьей доттагІа малав, сона ховргда хьо фу саг ва». «Дукха ба Мальсагов Тухана бовзараш, доттагІий. Царех ба Батуме бахаш бола ЮдингІар, Ньсере дІаволла воаллача летчика хан янек. Москвера Кочетков Павел Андреевич, полковник, вай мехкахочун Хамхоев Махьмуда хиина командир, дукха кхыбараш а. Цар Тухапага кхаьь кехаташ дийначa хов из фу сет ва.

...Цаьхха Тухана лергах кхийтар, дІабахача тІем тІа майра лийта кисар Хамхоев Махьмуд халача хьал тІа ва аьнна. Цо сиконца жоаж бу райисполкоме, цигара кхьхаг доххийт Москве. Цу тІа кхаь да: «Сийлахь — Дай - мехка тІем тІа тІехьашка ца воалэш латаш, дукха гІаьрахой хІадаккбаьчарех цаІ ва Махьмуд, хІаьта шийна 1942 шера тІадийла тІеххдаьна хала тІема деккхар цо сийлеюня кхоачашдевах полковника Оанмина шийнна маузер а еннай цунна, хІанз укх сахьате из саг халача хьале тІа ва, кагий бераш а да цун...». Махьмуда сихонца новкъостал дь. Тухана бІарташкa хий отт Махьмуд дагавехача, цо хьаьц цун кьахаташ юкъе доаьке патка—тайп-тайпара письмош, жопаш, хаттараш. ХІаьта цхьан открытка тІа даь укх тайппара йоазув да: «Моаршал яа шуга, хамхоешаш, тІехдика шийн Даьхе лоровьчоа даь бераш, цІаккха а дага ма дохалаш шоай ва ван аьле. со массааза а кийча ва шоана эшачуьга хьажа. Вай Даьхенна дизза ях купгдолаш хьалкхелаш». Шуп Кочетков П. Н.

— Хьаьца пандар, юхадоаладе ся къона шераш, — оал Тухана дика денача вІашагІкхийттача мехкараштa юкъе ше кийсвелча

Ф. ХАМХОЕВА,
тха штате йоаца корреспондент.

Іабдуллай тІема наькъаш

Ермоловски элеваторе дика къахьегарца вовзаш ва Данаев Іабдул.

Геттара зІамига волаш воллаваннав из болх бе. ХІанз кховаткъа шерал тІех ха я цун. Цунах шоазткъа шу шийна дукха беза шофера болх беш дакхад цо.

ХІана ше пенсионер вале а битац Іабдуллас шофера болх.

1935 шера техника кІезига йолча, хана чІоагІа лоархІаш яр шофера говзал. «Грознефть» централни гараже болх беш хиина Данаев дукха везар новкъосташта.

1941 шера тІом хьайча тІех тІа вахийта ше аьнна военкомате везар зІамига саг.

— Дай-мехка дукха мехкаьста ва, — аьлар цунга военкомо. — Болх бе Іа, ше тха кхайкаргда хьога.

— Сай моттиг тІем тІа лерий из, — юха а йист хилар Іабдулла. Кхы из юха варгвоацилга хайнача военкомо кхоачашдир цун дехар. Бакъда, юхдьенца къона шофераш Іомабе инструкторалла вахийтар из. Шофераш Іомабаь аьлча юха а мешика ко бе деллар цо. Салтий дувхар-дувза Данаев ший машинаца тІемахошта эша гера а кхыбола гІирс а гІоозаш вар. Хийлла бомбаш еттача моттиге гІолла тІех а ийкхе дІайодар снарядех етта йола Данаева машина.

Цхьан дийнахьа капитан Савич Иван шийца а волаш снарядех етта машина а уйца йода Данаев немций кІийлен тІа кийсвелар. Кулгах чов хилар цунна. Цхьабакъда, машина ко дІахецанзар. ТІема кхоачам шийн ханнахье дІаккхоачабир. Цул тІехьагІа 1942 шера легковой машинаца инарал-майор, штаба начальник Василенко лелаве хьожавир майра шофер. Цкъа из а шйца полевой госпитале водаш шиннена а човнаш йир царна. МостагІчоа ка ца луш кІаллхар а ваьнна 30 километр гаьна йолча госпитале кхаьчар денал долаш Данаев. Цецбаьннабар лораш иштта човнаш йоллашехьа цо машина лелаярах. Цу гІулакхах «За отвагу» яха медаль елар цунна.

Човнаш йийрзача из юха а машина тІа хов.

Курске кхаьчар тІом. Цига цунна тІадилар подполковник Тарасенко Георгий машинаькъа станце дІаккхоачавар. Гаьна яха ца везе а, кхераме никъ бар из. Иштта ер водаш гаьнашта юкъера хьаара шйккар автоматаш бе йоахка ши фашист. Цкъарчоа ше машина социйт а моттийта юхе мала ши граната кхесса боабир цо уж. Подполковник вига эззача дІавигар.

МоастагІах майра летарах пхиь Даьхен соагІат деннад Берлине кхаччалца тІема наькъаш даьча Данаев Іабдуллайна.

ТІем тІа майра летарах тарра хІанз из ва производстве хьалхале лелаеш. Цун наькха тІа йоал «ТІехдика водитель» яха значок. Из ва Коммунистически къахьегама ударник. Цхьаккха а деза ди дІалодац цунна соагІат ца луш, из белгал ца воаккхаш.

Я. ЦУЕВ.

ДЕНАЛ ДОЛАШ

СИЙЛАХЬ-боккхача Дай-мехка тІема халача наькъах чаккваьннача хІара сага санна. Котлоя Ди Ахмадов Іабдуллийна къаьстта боча цІей да. Массаза а санна, тахан дезало, новкъостаща, бовзаш-безараша из ди даькъала дувцаш ловцаш доахаргда цунна. Массало а санна, шийн новкъосташца таханара цІей дездеш вагІаче хана, цо зувцаргда тІем тІа хиннача шийн доттагІашта карагІддайтача деналерча гІулакхех, хьая а гІетта кад айбергба къиза моастагІа эшавеш шоай синош дІаденнарий сийна...

Бакъда, массаза а санна, хайра хІама дувцаргдац цу вион шерашка ше леладаьчох. Иштта я цун оамал. ХІаьта а из дика вовзаранта хов Іабдуллас кхыча салташа лайнар лайнилга, моастагІчун низ чІоагІа хилларах цхьан юкъа тІехьашка валара къахьо цо Іайшалга, которм морзо ше ма-ярра цунна яйзалга.

...1939 шера Советски Эскаре гІулакх де тІаьхех Ахмадов Іабдулла, хІаьта 1941 шера 25 июне денз, кхыдола а мехкеш санна, вай Даьхе лоалла оттае дагахьа тІабаьхача немецки гІаьрахошта духьала тІом бе волалу. Из хиннав Калинински, Малхбузен, 1-ча Украински фронташка радист, политрука заместитель волаш, артиллерийски дивизиона парторга деккхараш кхоачашдеш. ТІем шерашка шоза хала чов хьа цунна.

Фашисташта духьала майрал а къонахчал а гойташ тІом берах Ахмадов Іабдуллийна еннай «Цена Седкъа» орден, «За отвагу» яха медаль, ерригаш а дІалаьрхІача 8 орденаш медали. ТІем тІа хилар цох коммунист.

— ТІема хьалхарча деношка дена моашкара эсала хІама бІарга ца дойташ, деналах ца боалаш чаккбаьвар вай мехкахой гІалгІа — Котиков Хьажмурд, нохчо — Кагерманов Ражан, эрси — Татаров Николай, хІире — Хадиков Таймураз, — йоах Іабдуллас. — Уж тахан а хьинаре къахьегаш хьабоагІа. ХІаьта Ахмадов Іабдулла «Кавказ» яхача ресторана директор вола 20 шу гаргга да. Башха-дика къахьегарах цунна еннай Ленински юбилейни медаль, из ва советски торговле отличник.

Массаза санна, укх шера а дика болх беш а из керте латта коллектив. Цо ханал хьалха кхоачашдьвай бинь бетта план.

Иштта ва вай мехкахо, запасера эпсар, коммунист, башха-дика кулгалхо.

М. МУСИЕВ,
СУРТА ТІА: І. Ахмадов.

Цифраш факташ

ТІом дІаболалуш Германехарча Нацашта юкъе хиннарех 13 процент барах коммунистий бар. 1944 шу чаккхдоалаш коммунисташ бар: эскара — 23 процент, флоте — 31,5 процент. ХІара шоллагІа вола бІухо коммунист вар.

1941 шера 1 июле денз 1945 шера 1 июле кхаччалца Советски Эскара парторганизацешка парте члена кандидаталла дІаийцар 3788 эзар саг, хІаьта парте членалла — 2370 эзар саг. ТІом чакхбоалаш 4 миллион сов гІа коммунист — ерригача парте состава ахаце дукхагІбараш фронте хиннаб.

Сийлахь-боккхача Даймехка тІема фронташка денало гІулакхаш карагІдаьлларах 11603 советски тІемакхочо еннай Советски Союза Турпала цІи, царех 104-мене ше цІи шоза еннай, хІаьта Г. К. Жукова, И. Н. Кожедуба, А. И. Покрышкина — кхоза. Советски Германехарча Нацай соединенешта, доакъешта, пенашта еннай 10900 тІема орден.

МоастагІчун тыле турпала гойтар халкъа чІир лехараша — партизанаша подпольщикаша. Цар вийра, човнаш йира, тарвоалаьвир цхьа миллион гаргга гитлеровец, йохайир 4 эзар совгІа танк, 2 эзар совгІа йоккха топ, 800 гаргга самолет — ахкха из хиина Іаьц тІема шерашка царна карагІдаьннар.

184 эзар совгІачарар — 184 эзар совгІача партизана еннай орденаш медалаш, хІаьта царех 234-не Советски Союза Турпалаш хилар.

Къалуш бац ветеранаш

— Дика Вани, — йистхилар цхьа механизатор, — сона цхьа оатхаь яьъаргьа ма-аьккадарий Іа. (ціи хьаьккар цхьан чоалхаверча саткала, сона хІанз дага яІаи из). Мичей из?

Лоадарча дегІара, тІийла, хе цхи вола саг хьатІавера зІамигача сага. Цхьа хІама дувцар. Хетаргехьа зІамига саг рьаза хилар, корта лестабора хІара деша тІехье. БоккхагІа вар шийн машина йолчавь дІавахар.

— Из малав? — хаьттар аз слесарашка. Цар сона дийцар из шоай совхоза механически мастерской шофер — экспедитор Пузырьков Иван Константинович волга. Цар массане дав къаьцаъ дар дади Вани — сона ца вовзац хиларах цецбуьлаш сан-не. Цул тІехьагІа дьрдІар аз из в а. Ткъаь итт шу гаргга ха я цо «Грозненский шурий» совхозе болх бу. ХьалхагІа из вар шофер. ХІанз пхийтлагІа шу да цо экспедитора д хар кхоачашду.

Иштта шийн ахархочун хьаьаала болх беш хІагІоргвоаш вар Пузырьков, нагахь санна нохара кона меттел гера бе долла лийзадешаре. 1942 шера барийтта шу мара даьна вола зІамига саг тІем тІа вахар.

Эгтара хьалха тІем тІа цо дикъа-ла:ца моттиг яр Ростова гаьна йоаш улла Миллерово яха моттиг. Саьпист вар из. Шоай оковашта гаьнна дІакьалха а баха. артиллеристашта а танкисташта а йоккхий топаш тоха еза гойта координаташ хьехаш вар Пузырьков шийн новкъосташна цхьана.

— Шоаьткъа километр гаьна юха лаьхкар оаха цу хана фашисташ.— дувц Иван Константиновича. — Шийла яр. декабрь бетта ма-дарий ях. Бакъда, тхова хацар шелал фуй, доагар тха деган, моастагІа эккхавар дар дагадаьлар.

Пичихьаьккен хьалхара соагІат Цена Седкъа орден цунна елар 1943 шера Лозовая яхача моттига юхе баьча тІемах. Бийсанна тІа а вахa из Іохайра цхьанне а йоалача вода тІа. Сатоссаш, командни пункте йоккхий топаш мичахьа етта еза дувцаш координаташ белгалъяха волавелар. Атта дацар ца деккхар кхоачашде. ДІа а хье а еттача топий яхо кхетар кхераш бар. Бакъда, цо пун уйла яцар, дагадаьлар дар моастагІий гулбенна моттиг новкъосташта дІайовзийтар.

— Дукха дар цу тайппара, цІаккха а вагара дерттоаца гІулакхаш, — йоах цо. — ХІаьта дукха керта чу деладе дог дагІап тхьа-етт шу соагІа хьалха тІаламттача халовех доаа цхьадараш.

Цкъа ввенарг лаьрхІа а хилар связист. Бакъда, из дийна висар. Из дар 1944 шера Днепра тІа тІом болча хана. Шийн новкъосташца Днепра дехьа моастагІий берда тІа вахар Пузырьков. Координаташ юкцал соагІа, цар юхаетта йийзар дукха атакаш а. Батальонах кхо саг мара дийна висанзар. ХІаьта а дуьхьале дар цар юха ца боала гІерташ. Цу хана цхьа снаряд кхийтар дийна бисараш болча метте. Иштта лаьтта кІала виса тарлора Пузырьков а, нагахь санна, ираш болча берда тІа венача цхьан салтечуьна связиста аьшкаьрг зийнабецаре. Цунах коравир кхетамчура ваьнна, латта кІала хала Пузырьков.

Цу тІем тІа майрал а денал а гойтарах цунна елар ТІема Сийлен III степена орден.

Грац яхача австрийски городе кхаччалца тІом беш вахар И. К. Пузырьков. Цигга кхьчар цунга тІом чакхбаларах бола хоза кхаъ. Хоза хетар коталов ди тІаккхьча, хало, бала тІехьашкахьа биса.

ТІом чакхбаьнначул тІехьагІа кхаь а шин шера Советски Эскаре гІулакх деш а хиина юха цІавахар из шийн Оренбуржье. Цига цхьан шера ваьха а ваьха, тІаккха «Грозненский шурий» совхозе вера.

Укхаза хьалхийнвой Иван Константиновичен цун сесаго Мария Гавриловнайи кхо йоІ. ЙоккхагІа йола йоІ Люба агроном я, шоллагІаяр Анна — хьехархо, кхоалагІьяр Вера — инженер. Шоаьткъе шийтта шу долча Иван Константиновича мехкарий дзь бер да. Берригача советски наха санна цунна дагадоаллар да кхуьш йоагІача тІехьенна тІема во ца гойтар, ше хьийга хало царга ца хьегийтар.

Тхо дІа-юха къасташ Иван Константиновича аьлар: «Сох лаьца санна хаду? Массанарг санна ва-кх со а». Цена дог долча сага пенсахьажар дар цун юхь тІа.

Л. РУДСКАЯ.

Ухх деношка «Сунженскийн» яхача чуоттадаь хьайбаш кхоабача совхозе хилар со. Совхоза контора кое сох хьабеттаьлу ях шоайла кхаьан доахаш, цхьан хІамах геттара раьза бо-лаш бер.

— Сено дог гІоздаьнехьад шун?

— Тахан дог гІоздалаз хІа-ма да тІа: «Западная» яхача кое тІара оалхазараш леладе-ча фабрикаца лелаеча социали-стически хьье котдаларах пар-те райкомен райисполкомен ка-раре кара лун йола ЦІе бай-рахх ееший тха коллектива, — борд-бордагІа вела а вениа са хеттара жоп делар совхоза парткома секретара Валиев Тархана. — 1-гІча апреле кхоа-чаьнъяй совхоза коллективо хьайбаште дулх тІаккхетийта-рех пачхаьалкхенга из доахка-рех шин шера план. План 190 тонни социалистическа декхар 200 тонни йолаш, тха вІаш-тІехьадаьннад 211 тонни дулх хьайбашта тІаккхетийтен пач-хаьалкхенга доахкен.

Ма-дарра аьлча, 1978 шера тоагІа хьахьегаш ба хІанз совхоза хьайбаш лелалераш. Шоай гороаш а кхоачамаш а феврагІа цар доп деннад ит-тлагІча пятилетка план кхаь шера кхоачашбе аьнна.

ХІана совхове чуоттадаь

ПЯТИЛЕТКА — КХАЬ ШЕРА

кхоабеш 574 бежана 3906 хьа-кхоп я. Хьайбашта доттІача беса гІулакх дела гучадоал, уж эийча; вокагІа дараш тоа-деннх да, хІана аьнча царна Іуньа деш бригада бригадир, воккхагІа вола говза скотник Вайсагуров Бекмурза, цун ди-нагІа вола гІонча Аумадов Бахрудин, кхыбараш болан-день. ХььагІа хургйолча тай-пара рацион оттаю Б. Вайсагу-рова: йол — 6 килограмм, ча — 6 килограмм, силос — 10 кило-грамм, концентрат — 3 кило-грамм. Цудухьа хІара кхоаба-ча бежана дийнахьен буси тІа-кхета доаль 400 грамм хул, план 450 грамм йолаш.

ДикагІа деце кхы эшашагІа дац хьаккаре лелаерий гІула-кхаш я. Иштта овсаре къахье-гаш я Анашкина Любас хул-ганду бригада. ХІара кхоабеча хьакхана дийнахьен буси план 500 грамм йолаш 550 грамм доаль тІаккхет. Л. Анашкиний хьинар белгалдаьнхад «За трудовую доблесть» яхача ме-далаца Сийлен грамотаца. Уж шиъ бригада шоайла ухье а дьана къахьегаш я. Цудухьа гІорбаьлна хьайбаш лелалераш Б. Байсагурова, Л. Анашкинаа Республиканский Сийлен дос-ка тІа билхаб.

Халонех лоархІамуш цар сеца къахьет производстве хьалхалаттача шоферашa. Ди-бийса ца къоесаш хьайбаш дІа-юкъя дуьеш, доакъараш лоаттадеш ба Оздоев Іадрахь-мана, Тохов Микаили, Хаша-гульгов Жабраили, комсомолец Вайсангуров Баймани, кхыба-раши.

— Кхы а дукхагІа пачха-ьалкхенга дулх доала йии хургьар тха нах-юкъе пхьнаш доли доахаш цамогаш хиннаде-царе, — душ хьайбай хьал ди-ка доаьча доахаш лоро Грибе-нов Михаила. — Кастта кормо-нех а хьалйича, уишаре гІулакх а вІаштІехьдаьча тІехь-тІайоагІача хана, торо хургья хьайбай продукци алсамьян-кха.

Доккхий толамаш дахарна Даьхе гІадийта гІерташ оар-цагІбаьнарашта тайп-тайпара гІойлеваш ю укхаза. Производ-ства хьалхалаттарашта пре-меш тел. Из доагаш мах бо-цаш путевкаш а лийя санато-реина хьожабу, Сийлен доска тІа боал, иштта цар сийна цІе байракх урагІйохийт, къахье-гама книжка тІа баркалаш дІаязду.

— Цу материальни мораль-ни гІойленаша хьайбаш лела-дерий къахьегама овсарле лакхъю, — йоах совхоза рабоч-кома председатель Джамханов Идриса.

Шоай боакма гІулакхаш ийсача кьаьгха тІа довнии а заслуженни ветеринарни лор, совхоза директор Крылевская Роза Алексеевна. Цо болх бу дукха ха сие а, дикка эргалоаш лиинай: дикка дегІаенай совхоа. Из санна балхагІа волгаш, ма-хулла совхоза гІулакхаш тоаде гІер-таш ва керттера зоотехник Ха-шагульгов Зяудин а. Цудухьа коллективе сий ду цар.

Совхоза кулгалхой кертте-ра йоакхо а дулх дарстагІеа дулхагІеа хьийтар, хІаьта, цунга дІабода мах кІезигагІа а болаш. ХІанз-ла а дика къаьнакй цу даькъе. Центнер бежан дулх доахийташ дІабода мах 112 со-мага кхоач, вешта аьлча, пла-нагІа лийрхІачул 28 сом кІези-гагІа, хІаьта центнер хьакхий дулх даккхарга дІадодар пла-нал 2 сом кІезигагІа да.

Уж доккхий толамаш доахаш укхаза къахьегаш ба тайп-тай-парча къамех нах: эрсий, нох-чий, татараш, украинцаш, гІал-гІай, кхыбараш. Шоайла вежа-рий санна безаме а болаш ка-хьегача цар керда толамаш да-ха лерхІ Сийлахь-боккхача Ок-табра 60 шу дузача юбилеч [illegible].

Барттеймача дезала цІагІа цІаккха а беркат няшадац йоах. Уж дика дошаш ала йиш я «Сунженский» совхоза берт-тейнача коллективах а.

М. ЦУРОВ.

Доазол дехьара

ПРАГЕ ЮХА А МАЙ БА

Тайп-тайпара хийцаш йоал нах ух ухх деношка Прага кор-тамукъале а вресь а бахьан шоай вахар дІадениа советски тІемахой цІабехна боахкача Ольшански кашамашка. Дукха-гІа бараш хІара бІаьсти боагІа укхаза Чехословакие керда ис-тори доладеннача дицлургдоа-цача 1945 шера бІаьсти деиз.

Цу хана дезз 32 шу даьннад. Дукха ха а шийна хинна чов-наш дІа а ьаха, хьалха хинна-чул хозагІа хинна Прага дІа-етта. Карара пятилетка чакхъ-ялале (1976 — 1980 шерашка) столице бахача наха лургьа 60 эзар квартира. Иштта белгал-даьккха да Чехословакие ком-парте XV съездо чІоагІъяьча, ЧССР социально-экономически дегІоара Программа тІа.

Ала а доагІаш ола Прагах архитектурни заповедник, аьле. Праге да шин эзарел совгІа ис-торически памятник. Шай пол-лагІа къовла дІайолаьай XIV бІаьшере чешски говзанчаша хьадаьча, хІанз реставраци ел ергадаьккхача Карлов тІаьво.

ТАСС фотохроника.

КОРТАМУКЪАЛЕН БІАЬСТИ

Май бутт дІаболалуш горо-дерча еррачача памятникашта юхе, сховерашка, паркашка тюльпанаш дІадогІ пражски эизаш лелалераша. 9 мае. Ко-талов Дийнахьа, Советски Эс-каро Чехословакие фашистски гІаьралоех мукъаяьккхача Дий-нахьа цІаете мо цІийлу цар бухьегаш.

Советски танкистий Майхах тІа, гранитни пьедестала тІа латтача № 23 йолча танка юхе говахьерча школай пионераш сийлен ха тІа латта массехк ди-да. 1946 шера 9 мае ситоссеш из танк новстагІа духьала гІет-теча Прага улицаш тІа кхоь-чар. Чехословаци столице ба-хача наха внилаш лейтенант Гончаренко. Прага хьайовккха-ча тІехьарча тІом тІа вениа цу танка командир. 9 мае цар эизаш доах Ольшански каша тІа, советски бІухой каша тІа. Республика кхича а дуккхача йоккхийчоа эІамагачен горо-дашка а юрташка а чІоагІа сий ду чехийи словакийи кортаму-къале баьхаьнце шоай самош дІадениарий.

Чехословаки мукъаяьккхача 140 эзар Советски Эскара бІу-хо вениа. Церех цхьаккха а вицваннавац. Пионераша, ка-гирхой Социалистически союза, членаша чехословацко - совет-ски доттагІала Союза активис-таша раьза а хиина шоашта дІатІавийдад советски салтий кашамаштен памятникаштен гІулакх деле. Цар бІаьна пись-мош хаду СССР-е, байнарий гаргара наь лех, уж моаш бол-ча хьоашІагІа бех.

Ухх деношка чехаши сло-вакашеи чІоагІа сий ду совет-ски наьана цхьана шоай Дай-хе мукъаяьккхара тІехьа турпа-ла дийтача шоай межкахой а: Чешско - Моравски яхача дІен-нача уллача моттиге, Словаке лоамашка, Шумаве хьунашка хиинача партизански отрядаш-ка дийтарий, майски восстане-на юкъе хаьа лаьцарий. Къаьстта лоархІаш ба Харь-кова юххерча Соколово яхача юртара Прагага кхаччалпа Со-ветски Эскарца цхьана тІом беш чакхбаьнна Людвик Сво-бода корпусана бІухой.

СССР доазов тІа чехословаки-ка тІеча дакъа вІашагІдолла доладир 1942 шера Бузулук яхача эІамигача уральски горо-де. Ше раьза а хиина хьалхар-чарна аьга вера Ян Тарча, Мо-равера тхьо шу даьнна чех.

Из вахь кхеча дезале, бера хана деиз висав да воацаш. На-на вІаьхийча сага чуланттай. 1921 шера денз коммунистна хиннача но шай вол а кхевзаь нийсхоя тІехьа, къахьегча хал-къа кортамукъален тІехьа къовсамхо хургволаш. Нанас цунна каст - каста дувцар Со-ветски Россех, къахьегамхошта доал бе доалача дунен хьалхар-ча пачхаьалкхенах. Цхьа му-къагІа СССР-е хила дагадоа-лаш вар Ян. 1939 шера Чехо-словаке фашисташ баьккача Советски Союзе дІаваха лаьр-хІар Ява.

Фашистски Германепа тІом хІаболабеннача хана Котласе вар из. Шийн мехкахопа цхьа-на цу хана [illegible]

— Теманашца цхьана йолча вІашагІдоал аьлла хезача хьал-харчарна цига ше вахийтар дийхар. Из дІанийсар хургволи Советски Союзе Турпал воро-чик Антонин Сохор командир хиллача автоматчикий роте.

...1943 шера хьалхара тІом хилар Украинерча Руда яхача юрта юхе. Цул тІехьагІа дІа-доладелар фронтовой гІула-кхаш. Бийсан ду ваьккъаш, цІий Іоухийта тІемаш. Киев, Белая Церковь, Житомир, Каменец-Подольский. Ян юкъе а волаш иарала Свобода бІухоша ча-кхбаьккхе тІема иикъ — из бе денала, майрала, турпала, никъ. Шоаш ца кхобеш летар бІухой. Царна хоара: хІара дІахьалхашка мел баьккха гІа шоай цІенгахьа бода никъ [illegible]

— ХІанз, ткъаь итт шу сов-гІа ха яьначул тІехьагІа, ха-ла да цхьадолча тІемаех мел дар дагадоха, — йоах Ян Тар-чес. — цхьабакъна керттера дар цІамаха а дицлургдац со-на — гергашцарча советски ве-жараша тхо, чехаши словакаши хьаллаьцар, массаза а масса-кахьа а тхоай йоакхо яр. Да-гадоагІа сона, Белая Церковь яхача города юхе дІахо ца йоалуш йиса тха атака. Тхо-на го бе йолаелар гитлеровски «тиграш». Цу хана советски ар-тиллеристаш оарцагІа баькка беца воча хьал тІа лор тха гІулеха.

Из дар Дукла тІа, 534 яха лакхале хьаякха гІерташ чІоа-гІа тІом латтар. Из массехказа кароа кара йийлар. Цу тІем тІа шоалагІа чов йар сона. Со-ветски командованеторе декхар лур оаха: новкъостал де! Ду-кха ха яланехьа дьакхаьчар «Катюшаш». Цул тІехьагІа тІехьашка а баьлар немций.

Ян Тарча. МугІарера бІухо, Коммунист. Шоаш кхо ца беш котало гаргакхоачаьча эза-раш болча чехословацки патри-отех цаІ. ХІана из шофералла болх беш ва. Цун новкъостех а доттагІех а дукхачарна бов-заш цо хьабена фронтовой никъ, советски чехословац-ки правительствашa цунна тІема совгІаташ тиннадий хаш. Ше хьор ваха дІаккхайкаде ца гІерташ, вІалла а курал-сов-тал йоацаш саг ва Ян.

— Цу хана лелалаьча хІама-ех, хетаргахьа, эттара дикха-гІа дагадоагІар дегаГІоз хиина деноаш да, — кІезига уйла а яь йоах из. — ТІема шерашка уж, дукха ца хиннадаь дикагІа да-гадоагІа хургдац уж. 1944 шера бІаьстан шийлача деноех цхьа да дика дагадоагІа сона. ДогІа делхар лое а уеш, цхьа-бакъда, дог делаш дар. Тхо тІехдовла Чехословаке пач-хаьалкхен доазонна... ЦІак-кха а дицлургдац сона шийна тІехьа сатеш хиа из тІехьхьара да. 9 мае Къулбехьен Моравe дІаккхаьчар тха дакъа. Укхаза радиос бера тхона массанена дагабаьлла кхаъ: тІом чакх-баьннаб! Цул тІехьагІа Пра-геча Вацлавски майдан тІа хилар парад. Чехословаке Ком-мунистически парте кулгалхо-ша, советски командираша къа-маьлаш даь митинг. Лоаппа аьлча, цул тІехьагІа дера цІей. [illegible]

А. ДИОРДИЕНКО,
АПН соб. корр.

Прага.

Сийлахьа юбилей

Социалистически Румыние къахьегамхоша дезду шоай исторе сий-лахь юбилей — пачха-ьалкхен кортамукъале яьккха 100 шу дизар. 1877 шера 9 мае румын-ски парламенто дІакхай-кайр мехка кортамукъа-лен Турцеца ше тІом бо-лаш йолчен. Румыне го-родашкен юрташкен бе-хача наха чІоагІа гІад-баха тІайийнар Турцех ло-рабар духьа шоай доазов тІа баьнна эрсий бІу. Ру-мынски салташа эрсий бараша цхьана тІемаш дора турказшта духьала. Эрсийи румынски эска-раша яьккхача котлоно дуккхача бІаьшеренаш-ка туркаша лаеттадеьча Іазапа кІалхардаьккхар Румыне халкъ.

Теркам тІаозаш да цхьа хІама: Румыне кор-тамукъале яьккха дІа дез-ду Котлаон дийнахьа — 9 мае. Цу исторически дийнахьа Советски Эска-рон союзникий бІухошеи, хІаьта тІом чакхбала гарга гІертача хана цар-на юкъе бар румынски салтий, йохайр гитле-ровски фашизм.

Пролетарски интерна-ционализман лалкъий кортамукъале лоралрек принципашта тешаме йолча Советски Союзо хьалхьекхар Румыне къа-май суверенитет а дунен халкъашта юкъерча аре-не цун позиеш а ше лер-рагІа хьалхоацкате. Из иштта хилар хьахьекхар 1944 шера 12 сентябре. Румынеца машар бера хьакъехьа яьча соглаше-не тІа советски прави-тельство белгалдаьк-кхар лоалахарча пачха-ьалкхен кортамукъален суверенитета шеко йоац-цаш хила езилга.

ТІом чакхбаьнначал хьалхарча шерашка дена беркате дІадоладелар вІаши цхьана леладу со-ветско-румынски гІула-кхаш. Царна ларде улл 1948 шера февраль бетта Советски Союзеи Румы-нией юкъе доттагІала, вІаши цхьана гІулакхаш лелалерах а вІаши гІо-новкъостал дарах а дола Договор. Цох Іа-лаьмате доккха беркат дьалар. Хьалйир мехка йоахкхача еррига элек-троэнергех ахенел сов-гІа яр, хІаьта иштта ду-кха чон, кокс, прокат луш йола 100 промыш-ленни объект.

СССР-еи Румынией юкъе хьй шинна а мехка пайдане йола тхьо гартта [illegible].

Социализм хьалъеча шерашка румынски хал-къо башха-дика толамаш даьхад экономикен куль-турех дегІайоалаеча. Промышленни производ-ства боарам алсамбаьн-наб 31-аза. Тахан ру-мынски промышленность 12 дийнахьа арахец бІарчача 1938 шера ара-хецаш хиннар массел продукци. Масала, дІада-хача шера СРР халкъа боахамо арахийнар 10,5 миллион тонн болат, 14,7 миллион тонн мехк-даьтта, 58,25 миллиард киловатт-сахьат электро-энерги, 20 миллион тонн гаргга млат. Геттара де-гІаденад Іилма, культу-ра, образовани, [illegible] санна тоаденнад бахача наьха вахара хьал.

Советско - румынски вІаши цхьана леладу гІулакхаш кхы а дегІа-доаладара йоккха беркат дьалар соакха ноябрь бетта новкъост Л. И. Брежнев Румыне лиха-рах.

Ю. БАУСИН,
ТАСС корреспондент.

ЦИСКАШ МИШТА КХАЬЧАД ПОЛИТИКЕ

— Тахан деиз дІа ци-скашта бокъо ениай про-довольственни тикаш-ка юхачудаха. Вай а, уж а демократически обще-стве дахаш да, — аьлар дикка бегашхо волаш, укахцІеню лоролра, им-миграце новозеландски министра Фрэнк Джилл.

ГІулакх мишта дар аьлча, 1974 шера цу ха-не доале лаьттача лейбо-ристски правительства санитарни нормаш отти-йир дуа хІонаш доккха-ча тикашка а общест-венни кхача кийчбеча предприятешка а циска-ши кхьдола хьайбаши кхоабилга мага ца деш.

Шоашта тІехьа ду-кхагІчарга кхаьдж тес-сийтар духьа консер-ваторий парте хор-жамашта хьалхарча кампане къхьедахьа лоар-хІар ю иза.

С. ЗИММИ,
АПН соб. корр.

УКРАИНСКИ ССР. Кирова цІерагІча Харьковски турбинни заводе ГДР-рча «НОРД-2» яхача атомни электростанцена лаьрхІа 220 эзар киловатт шие бола турбина хьееш латт.

СУРТА ТІА: коммунистиче-ски къахьегама бригада чле-наш слесараш-сборщикаш В. Шевченкои (аьттехьара вар) Ю. Кричков ротор вІашагІйол-лача.

М. ТУРА сурт.
ТАСС фотохроника.

КЕРДА КНИЖКА

Городерче книжни тикашка хьа а кхаьча доахаш да «Эф-фективность. Качество» яха популярни словарь-справочник. Из хьадела иттлагІа пятилетка эттара хьалха продукце дика-ле а эффективность а пятилет-ка хиина дІаотта еза ваьна хьал-торо дІахо тоаяре, яхача Л. И. Брежнева дешаца. Цар хьахьоех цу справочнико кхоар вай земан эттара попу-лярнегІа йола экономикa ка-тегори — эффективность йол-га.

Из хІоарита йоазар къаьстта боккхача лоархІаме да иттла-гІа пятилетка толамца чакхъ-яккха тІайийнача советски сага, къахьегача сага. Цунна лаьр-хІа арахийца хІона дуьна справочник.

МугІарерча декархочунна сецца белгалдуьлаш да из док-[illegible]

Эттара хьалха из белгала де [illegible] дуьна моттиган массане кхе-табергболча меттаца юзаьрва, шоаллагІа — цу юкъе доала-даьраш боахама вазарa хулш масалаш долаш хилара.

Иштта белгалдоалаш да яккха авторашa ухх тІех-хьарче хана къахьегамхоша юкъе доаладаьча болазех дуь-цар, хІона аьлча, вайна бок-кхача лоархІаме уж доладаь. Литературе шоай моттиг дІа а лаьца дІаеттача цІаслагІча пя-тилетка болaмаца иттлагІчун болемашта луш йола эстафета а из.

Мах баь вартвоаца боккха бе справочника лоархІам му-гІарерча болхлошта а кхетада болаш из хилара. Царна цу тІара корадерга хІара дек-ма балха моттиге а кепайоалош тІа а ийслуча экономически гІулакхий дешай маІан. Маса-ла, цу тІа маІан даьд АСУ, ассортимент, НОТ, балха нор-ма, къахьетама овсарле, боа-хама расчет, продукце дикал ахараш санна долча дешашта.

КПСС ЦК (1971 ш.) баьча «Къахьегамхой экономически образовани тоаяре яхача со-пам тІа белгалдаьккха да эко-номически-ахчаме лоархІам ца баро боахаманте кулгал-лара, юкъерча производства эффективность хилийтара, со-циалистически декхараш кхоа-чашдара, продукце дикал лаккъара новкъарле сага.

Авторашта де цхьанца хье-хораш а да тха. Цхьаболча де-шаш доашхаш хала формулеш а ккуллаш теорена тІагІертаб уж. Тхоина хетарах, дикагІа хургдар теоретически практи-чески гІулакхаш къовстадеш вар цхьа доазув лаьца дала-ре. Кхы а да тхона хала хе-таш: экономически эффектив-ность кхидача цу книжка тІа моттиг кораньий, Л. И. Брежнева ма-аллара, боахамой а гІулехх долча экономически законех дувца.

ХІаьта бІарча хьанийнача иттлагІа плн шу чакхдоакхаь-рашта дика новкъостал да из пайдане справочник.

А. БАГДАСАРЯН,
экономически Іилмий кан-дидат, Нохч-ГІалгІай пач-хьалкхен университета политэкономе кафедра до-цент.

ПАЙДАНЕ КЕРДАДАРАШ

КПСС XXV съезда Отчетни доклад еш парте Центральни Комитета Генеральни секрета-ра новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккхар: «Материальни а финансови а ресурсаш хьал-харча дакъе дІахьожае еза болх беш йола предприятеш техникаца Іалашъярах уж ар-гаяхараи, керда гІишлоаш хьал а ца еш, е кІезигагІа ка-питальни рузкъаш дІадахийта дезача моттиге».

Цу даькъе дика хІамаш ка-рагІдаьннад болх беча кое тІара оалхазараш лeладеча фабрикай гІишлонашта юкъе. Уж дІа а ца йоахаш кердаярах хьалъе аьнна СССР архитекто-рий Союза Московски отделене проектни мастерске коллекти-во Моcархпроекто даь хье-хар хьаллаьцача Московски об-ласта боахамашта.

Юкъе хьалъеш йола керда гІишло дІахотт ухказа аргІача птичникаха фуаш чуlоаттаде-ча складаха. Цо торо дулийт мукъе улла лаьтта хье а ца лоацаш, кое тІара оалхазараш леладера керда моттигаш хилийта, къаьнарча здане ин-женерни коммуникацех керда-яр дІатасса, тоттига хинна бу-ваш шера габарит йола механи-зированни корпусаш яь дІаот-тае.

Кое тІара оалхазараш лела-деча Голицински фабрике хІа-тІаяь гІишло 30 метр шерен 105 метр йІаьхен я. Аьшка бетона-хи еттача кирпичашкехи хьалдаь-ча цу цІен юкъе дегІаз ших метр юкъе юкъ а юташ бетон-ни бІоагІий. ЦаІ е шиъ а ярус йолча цу механизированни оагилаглий батарейш чу лелаю 70 эзар нехан йола котам. Кор-пуса чура фо цІена а хьаьтар-ра температура йолаш а хилій-тара оттаяь вентиляци. Аьх-ки йІайла хилча по хьачувз шийле фо, Іай, ца дІоахду. Нагахьа санна корпусе бІехь фо гулдойя из цІеиду «Кли-мат-47», «ВО-7» яхача установ-каша. Уж установкаш латт йешашта юкъе.

Иштта хьаьнна корпуса цхьан котама лаьрхІача мот-тига дІадодар 8-сом мера хи-лаязар, вешта аьлча шозза кІе-зигагІа. Подмосковье дуккхача кое тІара оалхазараш лeладеча фабрикашка а предприятешка а боахха хайна а луш юкъе доа-гІаш да из кердадар.

Е. ХМЕЛЬНОЙ,
журналист.

ГАЗОВИКИЙ ТОЛАМ

Дика къахьегама тола-маш дахарна деллар Ду-нен халкъашта вокъерча къахьегамхой барт-цхьоагІон цІей — 1 Май «Сунжамежрайгаз» яха-ча треста коллективо. 21 апреле кхоачаьнъяь бо-лар газовикаш боь бетта план. Планал совгІа 8100 эзар кубически метр со-чеой газах 27 тонн сжи-женни газаш реализаци яй цар.

Къаьстта дика къа-хьейта участка мастер А. Постельников, инже-нер Я. Черепков сийлен грамоташцех ахчах сов-гІаташцеи белгалбаьяьб треста кулгалхоша.

С. АРСАМАКОВ.

БРАТСК: ІОЕССАЙ КЕРДА ДЕСАНТ

СибарегІех руькъаш гучаде-хера исторе чу лоархІаме да-къа кхаьчаь Братск яхача мот-тагага. ХІанзчул ткъо шу хьал-ха Ангара лакхача бердаш тІа цул хьалха ца хиннача беса йоккха гІишло хьалъе йолайир. Падунски сунта юкъе дегІаеха яьлар Братски ГЭС. Караде-заделаз йолча таежни лаьтта кхаьчача десанта хьалхара де-кхар хилар гидроэлектростанци хьалъер. ЙоккхагІа йолча про-мышленни предприятех агломе-раци энергетически юкъмоттиг хилар цунах, хІаьта Братск — Маьлхбоалех СибарегІех док-кхача руькъан форпост.

Деррига дунен энергетика говзанчаш цецбоахаш хиннача Братски ГЭС-о къьпта хьахье-кхар «Коммунизм из я Совет-ски Іадала тІатеха еррига мехка электрификаци» яхача ленински дешай маІан мел доккха дар.

Аьхха цу ГЭС дуненна йов-выйтар Братск. Массехк шу хьалха дунен тІарча электро-станцеех йоккхагІчарех яр из (цун низ 4 миллион киловатт ба). ХІанз из хьаьдле дІаяь-кхай Красноярски ГЭС-о (6 миллион киловатт). ХІанз Братски ГЭС-ах хІама ялаш мешкарча кьаьча ТЭС-ша, ГРЭС-ша, АЭС-ша санна ток а луш болх беш я хьахха хьаьь ка. Бакъда, цхьа керда хІама да аьла дезаш: Братски ГЭС-а низ совбуълаш ба. Санца бувл из сон? Гидроэлектростанци хьалъеча хана вІашагІъеккхар хІоране 225 эзар киловатт энерги ду 18 гидроагрегат. [illegible]

ткъе иттлагІа шераш юкъе кхаьчача хана инженерашта гу-чаьннай болх беча машенаш низ совбоаьккхаргбола тороаш.

— ДикагІа йолча изоляца Іалаш а еш, генераторий обмот-ка элементаш кердачарна хув-царо хІара генератора низ кхы а 25 эзар киловатт дегІабоа-лабергба, — йоах гидростанце керттерча инженера Б. Цетли-на. Из барайттаза эзе 450 эзар киловатт хул. Еррига Дне-прогэса низ массел хул из.

Балха овсарлега даллача дукха пайда луш я Братски ГЭС. Мехка эттара дарегІа йола электроэнерги (0,05 ке-пиг цхьан киловатт-сахьатах) йоахкхача по ше хьакрга дІа-дахачул ялхазза дукхагІа хьа-деннад.

ИттлагІча пхе шера Братски ГЭС йІаьхийча автоматически тІаккхетаргья лаьрхІа йола ЭВМ. Цо кхоачашдергда ше-ри йоаш болх байтара дис-петчера чоалхане декхараш. Цул совгІа Братски ГЭС кхе-рамзіена новкъостал даь ца йеш цо юкъе оагргья Усть-Илимски ГЭС а ах миллион вольт низ бола кхийола элек-тропередача линеш а.

Туристски маршруташ, хоши ма-хиллара музейш йолча а памятникаш латІача а гІовза хул. Из традици йохаеш я Братски ГЭС. Цун лоархІам бокхха ба вай деной толам хи-на из латтарна.

Цу тайшарча толамех цаІ я БРАЗ — Братски кІала за-вод. [illegible]

корпус пленал совгІа тІаккхет-тар да. Хьалха хьаьча корпу-сана боь болх проекти низе-гІа кхоачаш хилар да ца. Ир-кутски областе ера мел доаьча продукцех дакъагІа дакъа лу Братско. Города экономически потенциал гайтара йоккхий цифраш йоалае еза. Цхьан дени буси цун промышленни предприятеша арахец йиъ мил-лион сома мехье продукци. Керда хьальиь город йоккха промышленни юкъмоттиг хин-на вІоттаро оалаш тІара хувд гІулакх. Нагахь санна дукха ха йоашаш ухх городе гІишло-наш хьаяьара йоакхо яь яле, иттлагІча пхе шера керда хьальеча предприятей балха уйле тІайохийт. Нагахь санна хьалхагІа городе дукхагІа гІишлонаш ераш хиннабале, хІанз дукхайа ба промышлен-ность болхлой.

СибарегІарча хьача мотти-гашка санна дукха болхлой эш Братска.

— ХьалхагІа тхоашта эша болхлой материальни стимула-ца тІаозар оаха, вешта аьлча сибирски коэффициентца, — йоах городской Совета испол-кома председатела Н. Перева-лова. ХІанз цунах тоьаш хи-лац. Сага эш дерригнена Іалемдаь цІенош, культура уч-реждения, сала Іа моттигаш, вовбан учреждения. Из дерри-га доалаш да хІанзарча Братске. Эрий алача моттиге хьаль-яьча городе 230 эзар сага лаьр-хІа хьаьлаьа 10 квадратни метр цхьаьа сига кхоьая [illegible] 1980 шера 280 эзар саг хурва Братске.

Города къалбаседа а малх-боалех а оагІорахьа шерлуш йоагІа Братск, таежни аьсале-ваш цІраерзаю юкъмоттиг хиина латт. Из геттара дика гуш да «Братскгэсстрой» — гІишлой управление лоархІамаш деча центре вахача. Из управ-лени хьалхагІа Братски ГЭС хьаеш яр. ХІанз но хьалъю ер-рига йоккхий предприятеш, Усть-Илимски, Богучански электростанцеш. «Братскгэс-строй» гагантий фирма я аьлар Перевалова. Цу управление хьалъю объекташ ер цо йийла-раш. Боккъалдар аьлча, «Братскгэсстрой» ше а я чІоа-гІа йоакха. Цунна чуйоагІа 50 эзар болхло, аьшкабетоннa хІа-маш ю нах завод, панельни цІенош ду комбинат, транс-портни техника армада а цун доалахьа.

Цу деррига кулгалдара лоааш хилар йоккха вычисли-тельни центр оала лоархІамаш ду моттиг. ХІанз цига оттаеш я ЭВМ ЕС-1030 ала кхоалагІа машина. Усть-Илимске хьальаь йоалаш латт автоматизиро-ванни системаца гІулакх кер-дола фалмаз.

Вычислительни центра на-чальника К. Вохамча дуьц:

— Усть-Илимске оттаертта кертера декхар планировани, бетонни болхашта тІахьожам бу. Усть-Илимски промышленни моттиге дуча дьаттанцарча балхий лоархІамаш ду машина. [illegible]

моттиге. ХІанз кІира, бетта бе бечча балхий графикаш уат-таю оаха. Кастта тхо доаьлург-да дени буси бергболча балха планированни машинашка яйта.

ХІара дийнахьа Братскерг Усть-Илимске дІайохьийт бІаь кубометр промышленни а граж-дански а гІишлоашта эша аьш-кабетонна хІамаш. Советски Іадала даьнна 60 шу дузача дийнахьа Усть-Илимски ГЭС еррига агрегаташ болх бе йола-яийта декхар оттадаьд хьал-хашка. Станци хьальер Братск я аьнча хара хургдац.

1979 шера хьалхарча даькъе болх бе йолаяйа езаш я СЭВ мехкий-члений дакъа а юкъе-доагІа Усть-Илимски хьуьпро-мышленности керттера объек-таш. Цига а боккха ба еррига аьшкабетонни, металлически конструкцеш кийчъеча Братска лоархІам.

Эттара хьалха энергетикий город санна карта тІа яьнна Братск, ха дІа мел йода Брат-ско-Усть-Илимски территориаль-но-производственни комплекса юкъмоттиг санна йоаза тьлар. Цига а энергетика йоккха про-изводство (кІала), хьу чекхъ-йоаха хинн, гІишлонашта эша бетонах, металлах, дахчах оатхалаш ю промышленность.

ХІанз Братск кийчлуш я «десантни хьисапе» карарза-яьза йола керда моттигаш ка-раерзаяра шерра эксперимент е. Укхаза лерхІаш да кІалача кхаьла йола, синтетикаца Іалашъеь дукха еза йоппа па-латаш «Антей» яхача самоле-таща Ледовити океана бер-дашка кхачаьа дІакхадьийта (уж панелаш а укхаза хьаю). Цунна лайза хьахулаш ба Братск — Крайни Север — За-[illegible]

Александр БЛОХИН,
(АПН).

КАРАЛЬЦА БОЛХ БЕЗАШ ХИЛЧА

ДУККХАЧАРНА школе дешача хана денз ховш хул шоаш малагIа болх бел хургба. Цудухьа хьалхе денз шоаш дагальцар кхоачашде гIерт уж. ХIалта шофера болх дето кьовбалбеш каральцача Боков Саварбика-и башха къайле йолаш а хилаьзар ше дагальцар кхоачашхургдолга ха. Дак нанен дуьхьал хилаьзар цо хержача наькъа. «Деррига балхаш дика да»,—аьлар нанас,—керттердар — безам тIабодаш болх бир да хьона, кIаьнк.

Саварбика тIехдика чакхъьяьккхар шоферий курс. ТIаккха дукха ха ялале лехка автомашин а елар къоначча водитела. Целинни ялат дIакхухьаш е вахте гIалат ца воалаш шийн «газикаца» толаме болх бора Саварбика. Иштта дуккха эзараш километраш кхийстар цуй машина черхаш Казахстана наькъашка.

Дукха хьовзамаш нийсденкад цу шерашка. Цкъа наькъа эраваьнначча нийсленнар хIанз а вицлуш вац Саварбик. ЦIаьхха дарц хьайра. ДIалекъар совхоза жена тIадолха наькъаш.

Къантий, — аьлар директора, — халача хьале я вай жа леладу ферма. — Кхоачалуш латт цигара доакъар, тIехдаьлча а шин дийнахьа мара тоъа-ргдац из. ФуннагIа даь а йолш концентраташ дIатIа а хьош новкъостал де деза же Iуша.

— Яхьа езе дIахьоргъя-их— аьлар бIубенка шоферашa.

Йол а кйца наькъа эраьльар массеха машина. Массарел тIехьа вoлар Саварбик. Хургда аьнна ца хийттар хилар. Эзза болх беш бола мотор цIаьхха сецар. Фу дергда? Нагахьа сaвиа новкъостий юхасовцабой дIабукъаргба тракторо мукъабьнкхa нiкъ. ТIаккха дIа ца йохалуш юсаргьa еррига машинаш.

Уйле я ма, дагальа сайга а дулургдолаш гIулакх дар ер-м аьнна, сиха тIормига чура нструмент хьа а цIийна машин тоне воладелар из. Моторах кулгаш деттaш воаллеча юкъа сидайра, кхы а чIоагIагIо хьекха доладелар дарц. Iалама къизача низо дуьнен тIа дийна мел долча хIаманца моастаIал льaцача сaина хеталора.

Юххера ехa оатхaл тоа а нь шорттига дIайоладелар машина. Цхьаннa оагIорадьара хила новкъостал дацар. Гиьна баьннабар новкъостий.

Сихха белеца хьалхашкара лов дIа а лоаккхаш дIахьалхашка вахарца мара кхоачишхургдац каральца гIулакх, аьнна хеташ вар Саварбик. Иштта боккхача лаь гувнах тIех а яьна, шаьрача новкъа дIайоладелар машина. СапаргIате даьлар Саварбике. ЦIаьхха лампа сердало юха а тIаттар чакх а вaьнна дIаваха лаьрхIар Саварбика. Гаьна хилар цуна хийттар. Юка а чархаш кхестaш даттийсар машина. ЦIаьхха а белеца цIентIе беза ниъ. Ма безам багIацар набика чура Iевала Бакъда, ца ваьлча-м валанзар. Юха а йоадeлар, тIаккха сецар, цIаьхха а бел бе еллачул тIехьагIа йоалелар машина.

Саварбик шоаех юха хьакхеташ бIаргалaйначох цецбаьлар новкъостий. Цхьаннахьа лаьво къайлаваьккха хургъя аьнна хийтта цуй машин дукъал йоатIар. Иштта, цу халонех кот-ваьлар Боков Саварбик. Цу къовсаме гучадаьлар эIаминга-ча саго денал, дега чIоагIал, къонахчал.

— Виза къонах ва, — аьнна хоастaвир чэ чайи бешлармаки оттаь хьоашал деш цу хана тIанйцача жа Iуша. Iалама дуIашца дуккхаза а къучсe дийзача наха дуьна керагIдаьннаеуи бaь мах бар из.

КIeзга хиннац хьаьрц хьаьнна ирабиса шофераш байна моттигаш. «КIeйча Iоажалах чIоагIлаяр мара кIалхарвалаш» олаш да Казахстана аргIенашка Iеш болча наьха.

Цу гIулакхах цийна цхьа дуккха хIама карагIдаьлча саина летaш вaцар Саварбик. Хьалха мо лерттIа шийн декхараш дIахо кхочашдеш дIаводача эIаминга саго дукха ха ялале коммунистически къахьегама ударник яха цIи елар.

ТIаккхаьчар аха. МасIалбише хьалбаьлахар Саварбика ёзал. Эскаре гIулакх де чаьа ха тIаккхийчча АТП болх беш хилар из.

Саварбик каьла вийкха баьлар гаргара нах вeттел балхара новкъостий а. Ше тешшаше эскаре гIулакх деш хургхилярах гулбеннаришта кош делaр Саварбика.

— Сагот ма ве. Дика хургда деррига, яхаш Сийлахь-боккхача. Дай-нехан тIем тIа дакъадоалаш хинна шийн нана хьестар цо.

Дукха ха ялале эскарера хьаьха даьлар письмош. Хьалхарча юкъьга итта дапар бIухочоа. Цхьабакъда, халонаш ла Iаир безаш-м вацар из. Кастта эскарерча вахара бокъонаш кара а ерзаь дикагIболча шоферий мугIарашка дIаяттар.

ТIехьагIо иштта дика воI хьалкхевара баркал оалаш даьнна командира яздича кIaьнка дIаводаш денна доша толaмца кхоачашдела хайра цунна.

Эскаре гIулакх даь цIаьнча юха а ше хьалха хиннача моттиге балха дIавахар Саварбик. МоллагIчоа а тIабилла кулгалкоша бIу къожлбеш ба машинаца нах дIа-юха кхувлара болх. Бакъда, Саварбиках-м тийшар кулгалхой. Цхьа ха яр бурувдеттареш бурона цо дIакхувлаш. Балха хьа ца вoа-гIаш вахта юкъагIийта, мехкадаьттахой хьаштaш талмйттa дита-цхьаккхa моттиг хилaнзар цуи.

ХIанз Малгобекски АТП хилагIвола шофер ловрхIача, дуккхаза а Сийлен трачотош кхыдола совгIаташ тийнача цхьоалагIча класса водитель волча Боков Саварбика тайп-тайпарча маршрутех шийн автобусаца нах дIа-юха кхувла ворхI шу совгIа ха я.

ХIера Iурра-Iура республика столице Грозне воагIаш хул «Икарус» яха хоза автобус. Цун ко бе долаш бIаргаго йиш я Саварбик а цун новкъост Мешеряков Алексей. Дикача кулгашка кхаьчa автобус. Цар лерттIа дов деш лелаю из. Мукъача хана каст-каста машинах кулгаш детташ бIаргагу новкъостий. ТIехдика хов царна шоай гIулакх. Шоаш «Икарус» хьалйцача хьалхарча деношка цуи моторах доахка дийнеш вон хIамаш дейзар Саварбикаш Алексейнен. Цудухьа, наькъа ирабаьннача машино лертIа болх ца беш моттиг хилча цуи бахьан мичара лаха деза хов новкъостаншта. Бакъда, цар балха тIа кIезига-м нийсбениаб цу тайпара хьовзам.

Дуккхача профессех болча кхача къахьегамхой балха дикал белгалъеш цхьаца хIамаш да. ХIаьта шоферий — баьча наькъаша, кходдаьча доагорпа, шоай балха опыт къоначарна дIайовзийтарца дувзаденна да цэ гIулакх. ДIаяхача пятилетка массеха бIаь эзар километр накъ баьб, кходаьа ктташ тони доагор, дуккхачарна дIаеннай шийн балха опыт. ХIаьта боккхача толамца дIайолаьй Саварбика иттлагIа пятилетка а.

Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара сийна пятилетка шоллагIча шера заланец, балха эффективности дикали лекха а йолаш хилал хьалха кхоачашъяра дола декхараш шийна хьалхашка оттадаьа цо. Цул совгIа шийн керттера болх санна Саварбика дика кхоачашду катирхой хьехамча, АТП партбюрон халкъа тIахьожама группан член хилар, кхыдарен сaина общественни вахара гIулакхаш а.

Шахадалш шийн балха говзале а еш дуккхача шерашка хьнаре къахьийга ца Iеш болх беше а чакхъяьккхай Махачкалински автодорожни техникум. Интернациональни ячейка оал АТП болхлоца эрсечо Мешеряков Алексейн гIалгIачо Боков Саварбикен иттех шера берттайна цхьана къахьегача экипажех. ХIаьта цу предприяте эскаре гIулакх даь цIабаьхкача дукха хе юкъе ца йолаш цхьана балха баьхкаб уж.

Техника дукха езар, коллективана ма-хула дукхагIа пайда бе гIортар, къахьегама тIера хилар, шоашта тIачIоагIъяь техника кхоабеш лелаяр санна йола дика оамалаш шинегIа цхьатарра йоахкаш хидаро вIашин гарга ваар Саварбикаш Алексейн.

БархIлагIча пятилетке ше тIаийца плана социалистически декхараши толамца кхоачашдарах Еррагсоюзни сийлен Доска тIа дIаязъьяр Боков Саварбика цIи, елар «За трудовую доблесть» яха медаль. Иштта дика къахьегаш ва из укх пятилетке а. 9 бетта кхоачашъяьй 1976 шера план.

Б. ЧЕРБИЖЕВ,
тха штате воаца корреспондент.

КАЗАХСКИ ССР. Кулг-каьра дьабаь Капчагайски форд хьамантинцаьшта салаIара еза-ла моттиг а. БIаьстан хьалхарча деношка денз шоай яхтай парусаш IIйу нита хина спорт оаршаш.

СУРТА ТIА: Капчагайски форда тIа.

В. САДЧИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

МАРТЕНАШТА — ТИША АЬШК

Цу тайппара мозуктаца болх беш ба Старогрозненски бурувдеттареш Дика, сиха, дакъара дикал йолаш буруй тохара болх барца цхьана цар дахаьдаш йоалло из «Вторчермета» складашка маьхала бедала — тиша аьшк гул а деш дIачудалара.

Метталлах хIамаш ега мастерскешка, буровой вышкаш хьальена, кхычахьа цхьаь цаI вышка хIама эзьа йотташ цар. Къаьстта моттиге гулду металлически шолташ, трубай юхьигаш, вышка листах хIамаш ега сондахьна оасаш.

ХIаьта «Вторчермета» складе дIачудена 260 тони тиша аьшк. Иштта цхьан апрель бетта гул а даь дIачудена тиша аьшк 104 тони да.

Тиша аьшк гулдаь из дIачудаьлари дIано хьоадаь.

А. ТИЩЕНКО.

Футбол

«ТЕРЕК» ЙИШАЙ

Мехка футболах йолча чемпионата аргIанерча туре Ивано-Франковске моттигерча «Спартакаца» ловзаш 0:1 счет а йолаш йишай «Терек». Цу дийнахьа Кутаисе цхьа гол чу а тохаш «Торпедо» эшайир Москверча «Спартаков», хIаьта «Таврияс» — Запорожьера «Металлург». Шийна ловргIаме ши очко яьккхар счет 1:0 а йолаш Ленинградерча «Динамо» хотталыннача «Памиро». Хьалхарча хьге дукхьаьшта ловзаш йолча «Кривбассо» совле яьккхар Ростоверча армейцашца шоай хиннача вIашагIкхетаре (2:1).

ХIаьта кхо матч цхьатарра 0:0 счет а йолаш чакхъяьлар. Шоайла иштта лайзар «Пахтакор» — «Динамо» (Минск), «Колхозчи» — «Шинник», «Нистру» — «Спартак» (Орджоникидзе).

Ловзна «Терек» шийн стадионе тIаьнаргъя Запорожьера «Металлург».

Наха хьашт дола саг

Вай республике базача дукхача наха дикаьца йовзаш а Шалински районни больница болх беча хирурга Чапсуркаева Султана цIи. Цо шоаш Iоевжилах баьхар але йиш йолаш ба Сержень-Юртара Хадисов Муса, Мамуев Баха, Шелкара Мичиев Майрбек, Асхабов Зелимхан, уж санна кхыболд бIаьш унахой.

Маьркiаьна бодд къоалабеннача тIаьхьагIа чукхаьчар Султан бенхара. — ХIама дуьй Iа! — хаьттар цунга сасага. Султана жоп дела кхиьаь телефоно гургаи тазар.

— Лашунгi аз. ХIаь. Мишта! Хала чоаI ДIавоагIа.

Пхи минут ялале воа наIарга кхаьчар «скорая помощь» яха дешаш тIа дола машина.

Операционни столе тIа улаар пхи шу даьнна кIаьнк. Сержень-Юртара Эльдаров Iалихан вар из. ТIехьагIа гучадаьлар цунна укх тайппара сакхат хиннилга: шуша бе а йоалаш вадда воагIа из вог дIа а кхийтта Iоевжавар. Езача шуша гаргаца чIоагIа чоеннaь хилар цунна.

ЧIоагIа зом боалаш хьовзар хирург кIаьнка чоенцашна. Цу хана хьачудара цунна даьнна рентгеновски сурт а. Цу суртага хьожжашехь а кхийтар Султан ше оттаь диагноз нийса хиларах. Шуша гаргаш пешка дега пордуь а лоацаш нийса хилар чухьaр.

— Операци е дийнa, — аьлар цо ассистентого а медсестрашка а.

Дукха ха ялале сатем эгтаьча операционни кабинете хьазалаш дар «скальпель... пинцет... зажим... тукар...» яха дешаш.

Кхаь сахьта бIаьхьаьар операци. Медсестрайна Умаровa Тамарена гу хирурга мел хало оз, хьецара тIаьдаьнаш Iалег цуи хьаьна юкъьера. Бакъда из вIаьддeннaьв аргдацар.

ТIаьхьара мехa баьнна дIадийкар йоаттIаьа моттиг. ХIана салaьIа йиш я. Хирург коридоре чу эравоал. Цунна хьалхашна латт кIаьнка нана. «Лор, дийна вусарг вий са кIаьнк!» — хатт цо.

— Вусаргва. — Дийна ва хьа кIаьнк! — воалаькъ лор. Бенна тоам хилар цуи дега сийрда хинна кхасага кхь бIаргаййча.

Гаттара чоалаьна операци е тоешна ду цунна. Цунах наха оала дешаш да «тIаьдика хирург, дошо кулгаш дола лор».

— Сох лор хIана хилараь? — хаттара духьала хаттар ду Чапсуркаевa. — Цкъа са нана чIоагIа цамогаш хилар. Дарба де йиш ца яха лазар дар цунах кхийттар. Бакъда, терапевта Османов лаьрхIар цунна дарба де. Дарба дир цо, тоIийр са нана. Цу хана безабенар сона лора болх. Со вар цу шера Шалинска юкъера школа чакхйоаккхаш. Лор хургва со, чIоагIа уйла оссар со дег чу.

1963 шера Чапсуркаевa дакъа вахар Дагестански пачхьалкхан медицински институте. Цун практика хулар госпитальни хирурге кафедре заведующи хиннача профессорца Наджарьяй Михаил Тимофеевичаца, цо ече операцеша дакъа лацар.

1969 шера медицински институт дика дешаш чакх а яьккха из цIаьвера шийн юрта. Цу хана денз районни больница хирург ва Султан. Накъда Iилмарэй, безаме, зьл-аздан дамах, культуре лекха йолаш вола саг, опытни лор Чапсуркаев Султан дукха везе унахошта, цуи дарбах тоаь болх беш хиларехь а из ва Iилман болх юкъе ца буташ а. Наьна хирурге специальноста чIоарзавей цо шийн говзал. Цо чакхъяьккхай СССР унахцIено лерангъ Министерствано чубоагIача лорий говзал лакхъяра Азербайджански институтера аспирантура. Цо занял эьаьза язъь хьинар «Паверай эпидемиате хирургически дарба дар» яхача тамех йола диссертаци. Медицински Iилмай кандидат яха Iилман цIи цунна апара тоттеш я из диссертаци.

КПСС Шалински райкоме а дукха дIайха дешаш аьлар лорех. Общественни балха юкъе а дожа дакъа лоац цо. Бенче наха кьaлхацна лора хьанамаш дела хойцеш ец, цIагIарча лекторий балха юкъе дакъа лоац, иштта болх бу больница политически кружок.

Дукха за йоацаш Чапсуркаев Султана вахара ловргIаме гIулакх хиннад. Из дIайийца КПСС членалла. Из сийлен цIи лоаме лоаргдолаш а во из.

А. МАЛАКОВ,
№ 1 йолча Курчалоевски юкъерча школе хьехархо.

«Агитатора блокнота» аргIанара номер

«Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийленна лакъагIоргда» аьнна я КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандан агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргIанарча 9-ча номера керттера рубрика. Цуи кIал кепатехай тайп-тайпара материалаш: «ЩIеча шоаттден толам» — В. И. Ленин ваь 107 шу дузача денненг Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарах хетаь; коталон цIейта — республика военкома А. Шевченкос «Советски халкъа сийлахь-йоккха котало» аьнна язъяь статья. «Халкъа гIулакхо тIехьара хьовсамдой» яхача рубрика кIал араьяннай Н. А. Анисимов ваь 85 шу дизара хетаь «Парте тешаме воI» аьнна Т. Плешановас язъяь статья. «СССР республикай денош» яхача рубрика кIал я Нохч-ГIалгIайчене хиннача Къилбаседа-ХIирий республиках йола цифрай фактайн подборка.

Массанахьа а шерра хийчлуш ба къахьегамхой депутатий моттигерча Советий хоржамашка. «Моттигерча Советий хоржамашта пакъадахар» яхача рубрикана кIал кепатехай Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара Н. Правенье «Вай хоржамий демократизм» аьнна язъяь статья. Иштта, йолаш я укхаза къахьегамхой депутатий моттигерча Советий хоржамашка кийчдаларца юзаеннача политинформацей, беседай, лекцей, докладий хьакхехьара тематика.

Коммунистически кхетам баьлара болча политинформаторашта новкъостала лаьргIа «Советски наьха экономически юкъарле дIахо чIоагIъяларна процессе къахьегамхоата интернациональни кхетам балар» аьнна В. Науменкос кийчъяь методически разработка а блокнота тIа.

«Воштал долча социалистически мехкашка» яхача разделе кепатехай «Содружества гIишлош» аьнна СЭВ-а мехкашкарча интернациональни производительни низий интеграционни процессах йоаржаврах Л. Бауэнна язъяь йоккха статья.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Туризма маршруташ

Походаш, экскурсеш, туристски наькъаш къахьегамхой вахаре лоаркIаме а хинна дIаяттад. Наьха теркам чIоагIа тIаозаш я доазол дехьара маршруташ. ХIара дийнахьа облсовпрофе итташ заявленеш ух доазол дехьа баха безам барашкара. Масала, дукха ха йоаццаш доттагIлех Болгаре яхар вай республикера йоккха группа. Царна юкъе бар «Пишемаш» яхача Аргунски заводa слесараш Тагиров Умари Конаев Мовладин, «Красный молот» завода газоэлектросварщик Епифанов Петр, производственни объединение опытни завода фрезеровщик Акимов Вячеслав, Грозненски вагонни депо вагонашка хьежар Кундуева Зура, № 2 йолча ТЭЦ-а слесарь Гауданов Филипп, кхыбараш.

Цу хьакъехьа тха къамаьлаш хилар облсовпрофа цхьоаш декхарча туризма отделе. Духьала дIададахача шера Нохч-ГIалгIайчера 1300 гаргга болхлой социалистически мехкаш доазол дехьа. Укх шера керда туристски сезон хьайейнлаар 18 дийнахьа Венгрей, Югославей городашка бола ляьаха арабаьннача йоккхача группа. Ца а аттара дикагIйолча маршрутех цаI.

Шу чакхдалаш дуккхача мехкашка хургба вай мехкахой. Цо торе хургья кхыча мехкай къахьегамхоша доттагIалла интернациональни бувзамаш чIоагIде.

Я. БУБНЕНКО.

ШIоаххан автоматика Москвески заводе шерра вьржай Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара пакъьабахара йола социалистически яхь. Советски Iаьдала юбилей дизара завода 137 хьалхе леллеча саге шоай къахьегама рекордаш а йолаш 7 ноябрь тIаккхочаш пятилетка шин шера заданеш кхоачашъе дош деннад. «Каскад» яхача Пачхьалкхен система блокаш вIашагIъеннаккхача ша приборащ еча цехе 1 Май тIаккхочаш кханал совгIа арахийнар электростанцешка, металлургически а химически а предприятешка йолча шIоаххала процессашта гIулакх дар тоадеш йола 40 прибор. Плана совгIа йолча продукце доакхагIа дола дакъа даь дьякхад.

СУРТА ТIА: ГСП «Каскада» блокаш вIашагIъеаккхача система конвейер.

В. КУНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

САМОЛЕТАШЦА НИКЪЕРИЙ ТЕРКАМГА!

1977 ШЕРА 15 МАЯ денз хьалдолш я № 6615 йола АН-24 самолеташ Грозный — Ставрополь — Симферополь — Кишинев — Львов яха йоаI йола рейс.

ХIара дийнахьа 20 сахьати 30 минот яьлча дIайоалаш ба самолет.

20 МАЯ хьеала Грозный — Ашхабад — Ташкент — Алма-Ата яха № 6505 йола ТУ-134 самолета рейс. Из самолет деларгъя оршот, кхаьра, вIаьрасал, вIаргаьдейнка. ДIайода 22 сахьати 30 минот яьлча.

20 МАЯ Грозный — Ростов яха ТУ-134 самолета рейс. Из хургъя оршот, шинара, ера, пхеатта денношка. ДIайода 14 сахьати 45 минот яьлча.

1 ИЮНЕ денз хьалдолш я ТУ-134 самолета Грозный — Москва рейс. Наькъа тIа йоал 17 сахьати 30 минот яьлча.

Грозный — Донецк АН-24 самолеташ.

ГIоатта ха 14 сахьати 00 минот.

Грозный — Симферополь ЯК-40 самолеташа 14 сахьати 15 минот яьлча. Грозный — Краснодар АН-24 самолеташца 10 сахьати 40 минот яьлча.

10 МАЯ денз болх бош хургья АН-2 самолеташца Грозный — Нальчик яха ши рейс. Самолеташ гIоатта ха 10 сахьати 15 сахьата.

ТЕЛЕВИДЕНИ

КОТАЛОН ДИ
9 май
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйренара гимнастика. 9.30 — Москвески дешархоша дIаоала советски поэтий стихаш. 10.00 — Къоначa вокалистий концерт. 11.00 — «Документальни экран». 12.00 — «Гавареи юкъерен калли». 12.30 — Центральни телевиденe экрана тIа эггара хьалха, «Iрез долча «Цунн командир» яха художественни фильм. 14.30 — Мусоргский. «Москва-хитIа сатассар». ДIалохк Центральни телевидении Еррагсоюзни радион симфонически оркестро. Дирижер Шостакович. 14.40 — Тахан — Коталон Ди». СССР обороне министра заместитела, стратегически ракетни эскара керттерча командующе, Эскара инарала Толубко выступлени. 15.00 — Советски Эскара иллейн халхарийн Александрова цIерагIча шозза цIеча байракха ансамбла концерт. 15.30 — Дуьнен халкъашта юкъера панорама. 16.15 — «Шуй цIагIа» яха музыкальни программа. 17.00 — К. Симонов. «Солдатски мемуараш». Письмош. Хьалхара передача. 18.00 — Кердадараш. 18.20 — «Дуьнен тIарча вахара духьа». Поэтически композици. 18.50 — «Сийлалекха дата лоапар вай фашизмана духьала тIом беш байчарий». Минута йист ца хилар. 19.10 — Шостаковичен Чайковскен симфонически произведенеш дIалохк Центральни телевидени Еррагсоюзни радион йоккхача симфонически оркестро. 19.40 — «Освобождение» яха киноэпопея. «Последний штурм» яха пхаьгIа фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Искусства мастерий концерт. Ийстедаьлча — кердадараш.

«Сийлахь-боккхача Коталон 32 шу дизар». Спецвыпуск. 20.00 — ЛадугIа, сатте». Эвенках дола концерт (нохчий меттала). 20.30 — «Дегалоацаргда вай, чаьхьост». «Йолл машина гIолла яь рейс» яха документальни фильм.

II ПРОГРАММА

17.00 — «Наькъаш уж доладала [illegible]» (нохчий меттала). 19.00 —

10 май
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйренара гимнастика. 9.30 — «Маьльчикашн-кабальчикашн бола фильм» яха художественни фильм. 10.40 — «Хьайбай дуьнентIа». 14.00 — Телевизиони документальни фильмий программа. 14.00 — «Дайменна гIолла». Туркменски ССР. 15.10 — «Вайна Iалам доазаргда». 15.30 — Эрсий никъберхойн толамашкой. Арктика тахкар. 16.00 — Москвачий балха тешам. 16.30 — «Наьна школа». 17.00 — «Iилманхочоа доша дa». 17.15 — «Цхьаннена тIехьа — массанена, массанена тIехьа — цаI». Ленинградера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Фашистски гIайрахоех Чехословаки мукъаьяькка 32 шу дизарга. Чехословацки Социалистически республика телевидене программа. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Футболах йолча дуьнен чемпионата хьаькъоастара матч. Греце сборни — СССР сборни. Грецера передача. Ийстедаьлча кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «ЭIаминга бераш, шоана» (гIалгIай меттала). 18.10 — Хьехархой йоакхо е». Халкъа дешара Веденски районни отдела заведующе Бисултанова къамаьл (нохчий меттала). 18.20 — «Шун кинолент тарх тIа. Н. Милтик. «Масса кхайпар». 18.30 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.50 — «Нальча дола совгIат». Телеочерк. 19.10 — «Май бутт бараш» яха художественни фильм.

РАДИО

9 май

7.20 — «Тахан — Коталон Ди» (эрсий меттала). 7.30 — Хоамаш. 8.25 — ТIема шерий иллеш (эрсий меттала). 8.55 — Ашараш. 9.15 — Турпалаш боаз (эрсий меттала). 9.30 — «Фронтера воагIар салтехка Бокова радиоочерк (гIалгIай меттала). 9.45 — «ТIема ветераникъахьегама фронте». Зарисовка (гIалгIай меттала). 16.00 — Дезача ден концерт (нохчий меттала). 16.25 — «Даьхен тешаме къонгаш». Радиокомпозици. 16.45 — Массала а шийн гIулакх деш». ТIема ветеранах Дзейтаевах йола очерк (гIалгIай меттала). 19.30 — «Катирхой вахар» яха радиовыпуск (нохчий меттала).

10 май

6.30 — [illegible]

яхе гIулакх дIахоацаш. Октябра 60 шу», яхача социсзера передача (эрсий меттала). 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.26 — «Сердало» газета обзор. 7.32 — Ашараш (гIалгIай меттала). 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш (гIалгIай меттала). 8.45 — Коммунисташ хьалха латт. «Советски Россия» яхача совхозера передача (нохчий меттала). 9.15 — «Тха почта» (нохчий меттала). 9.30 — «Къона вай замана» (гIалгIай меттала). 17.00 — «Берий дзакъехьа боккхийчарна». Беседа (гIалгIай меттала). 17.15 — Назрановски кирпичний заводера передача (нохчий меттала). 17.30 — Социалистически яхье хьалхаваттарашта дола концерт (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоален Грозне хулалуш морхаш а йолаш, йоачан а йолаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чоагIа мух а дьекхаш хилеш фегара температура — 16—20, Грозне — 17—19 градус йовхал хургъя.

Метеостанци.

Шира хьахарчен къонеи Ереван

Аргишти яхача паччахьа 2769 шу хьалха Эребуни яхача крепоста лард йоллача эттаре хьалхара клера булаш, дага хинна а хургдац цу хана еррига Армене мел баьхачарел дукхагIа нах цхьан хана укхаза ма-бахаргбий, аьнна. ХIанз Ереване баха нах миллионага кхоачаш латт. Демографаш яхачох, укх шера вергва Армене столице миллионни саг.

Ах бIаь шу хьалхи Ереван дегIаяра оттаьча хьалхарча генеральни плано лерхIачох городе баха нах 150 эзарега кхача безар. Дуккхачарна из цифра тамашийна хетар: цу хана ереванцаш 60 эзар мара бацар.

Ереванах сийрка цIе город. Цун бахьан — цIи хеза армянски туф, цунах хьалъяь хургдолча туфах дошо кадаш. Ереване дукха хьетта оагIача маIедаьра хьетта ахоьха ласвIар гIоргцевна цIенуш кертерча хьалхач цIаха [illegible]

цун проекта 1937 шера Париже хиннача Дерригдуьнен выставке дошо медаль еннай, дуккха кхидараш.

Вай ханара Ереван, мальхо сийрдаьяьхка шера проспекташ, бульвараш, скверш, майданаш. Города толлашагIйолча моттигах я Норкски Массив — 100 эзар ереванен цIа дуккхаха кха шеноц мара доаца микрорайон. Ереване 200 совгIа завод фабрикех я. Цар продукци дIаяхьийт дуьнен 90 мехка. ХIинз духхьал хIама Ленина цIерагIа Армянски электромашинаштIеча завода 30 совтIеча мехкаш дIаухуьйт продукци итта тайпаш.

Армене столица — йоккха Iилман центр. Уккхаза беш я республика Iилмай Академе массеха итт Iилма-тоххама институтуш проблемни лаборатори. Масала, математически машинай институте кийчъеш я «Напри» яха цIи хезш электронно-вычислительни машинаш. Ереванскиг Iилмаргца Армене Iилмай Академе член-корреспондент Григор Гурзадян керте а волаш «Орион» яха космически обсерватори хьалхьа.

Мнахта хургья Ереван хьоашка?

— ХIинц кийчъеш керда 2000 шерагIа кхачалац Армене столица дегIанара йилагIа генеральни план, — духш города кертера архитектора Тэроосян Джима. — Ереванo дIалоацаргъа кхо эзар квадратни километр. Уккхаз ваьнаргъ ши миллион совгIа саг. 18 эIамиген юкъерен городаш юкъегIоргъя «Йоккхача Еревана». Города центрера кхаь лостамагIа Iодохкаргда автомобильни наькъаш, машинийнаькъаш инженерии коммуникацеши. Дуккхьа царна гонахьа хьальергIолаш я гIишлош. Къилбаседа-малхбоалехьа оагIорахьа дегIайоалаергъя промышленни производство. Таханарча дайнахьа волча станокаш еен алминически предприятешта IотIакхетаргъя керда комплексаш. Лаккхал доазаьцала уллача Севан йистехьа хьайтаргъя курортни зона.

...Ишта я Ереван тахан, ишта хургъя из кхоана. Арарата юхе улла город, къаьнен массала а къонен, Iадьний истории хоза кхоаней йола город.

Лорис ГУКАСЯН,
АПН корреспондент.

Машара фонде

Машара фонде дIачудала ахча гулдеш шера дарнанаш латт Шалински районе. Из ловргIаме гIулакх ухказа оттара хьалхарчарча дIалоладаьрех ба Курчалоерча № 1 йолча юкъерча школа хьехархой. Цхьан дийнахьа болх беш нохч дальладаь ахча цар машара фонде дIа-[illegible] лаьрхIад цар.

Царна тIехьа иштта лаьрхIад района кхыйолча хьехархой коллективаша а. Шоай къамани пачхьалкхени кортамукъале бахьан империализмана духьала къовсам лаьттабу дуьнен халкъаш хьалладцар духьа машаре фонде шоай цхьан дийнахьара алапи дIачуйурглолаш ба района юрта боахама къахьегахой а промышленни предприятешта балхахой а.

М. АЛЕКСЕЕВ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; декхархоая секретаря — 3-34-38; партийне вахарен культурин отдела — 3-81-46; промышленности отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; каьхай отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорски — 2-89-83.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-81-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерия — 2-54-30; корректорской — 2-89-83.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05113. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3465.